SZIVÁRVÁNY KISKÖNYVTÁR

ÁRA 1.20 Ft

JOHN BROWN CSATÁJA

Szöveg: MAKAI GYÖRGY

Rajz: BENKŐ SÁNDOR

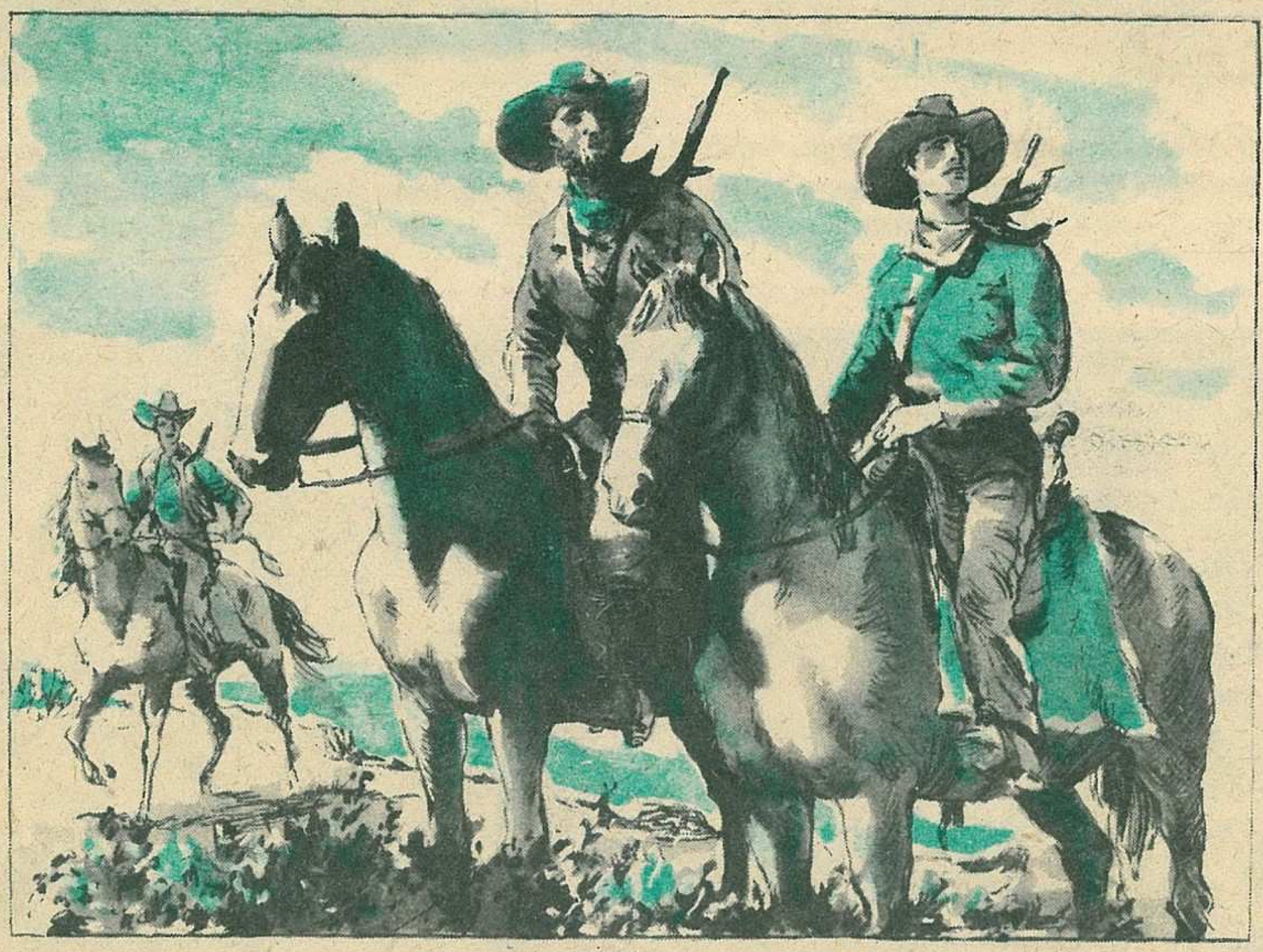

1859-et írt a naptár. Az Egyesült Államok a polgárháború küszöbén állt. Északon hatalmas mozgalom bontakozott ki a rabszolgatartás ellen, a déli ültetvényesek azonban — akiknek földjein ötmillió néger robotolt — meg akarták tartani, sőt ki akarták terjeszteni a rabszolgaság intézményét. Derék farmerek a rabszolgák tízezreit szöktették meg a déli ültetvényekről. E farmerek közé tartozott John Brown is, aki életét a rabszolgaság elleni harcnak szentelte.

1859 októberében két fiával együtt az egyik déli állam, Virginia határához közeledett, hogy találkozzék társaival, a rabszolgaellenes küzdelem bátor harcosaival...

IFJÚSÁGI KÖNYVKIADÓ

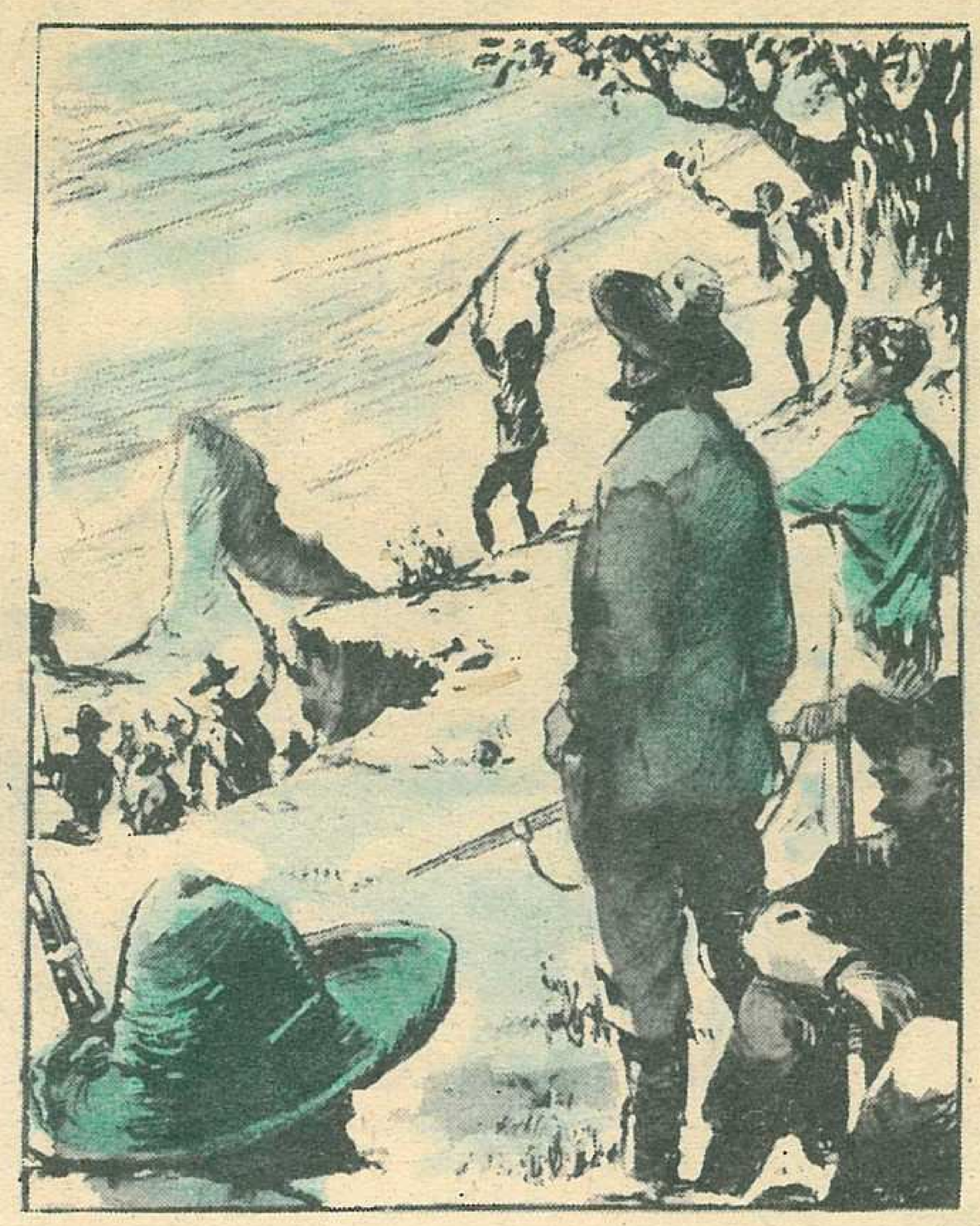

Október 16-án tizenhét fegyveres fehér és öt néger férfi találkozott egymással Virginia állam határán.

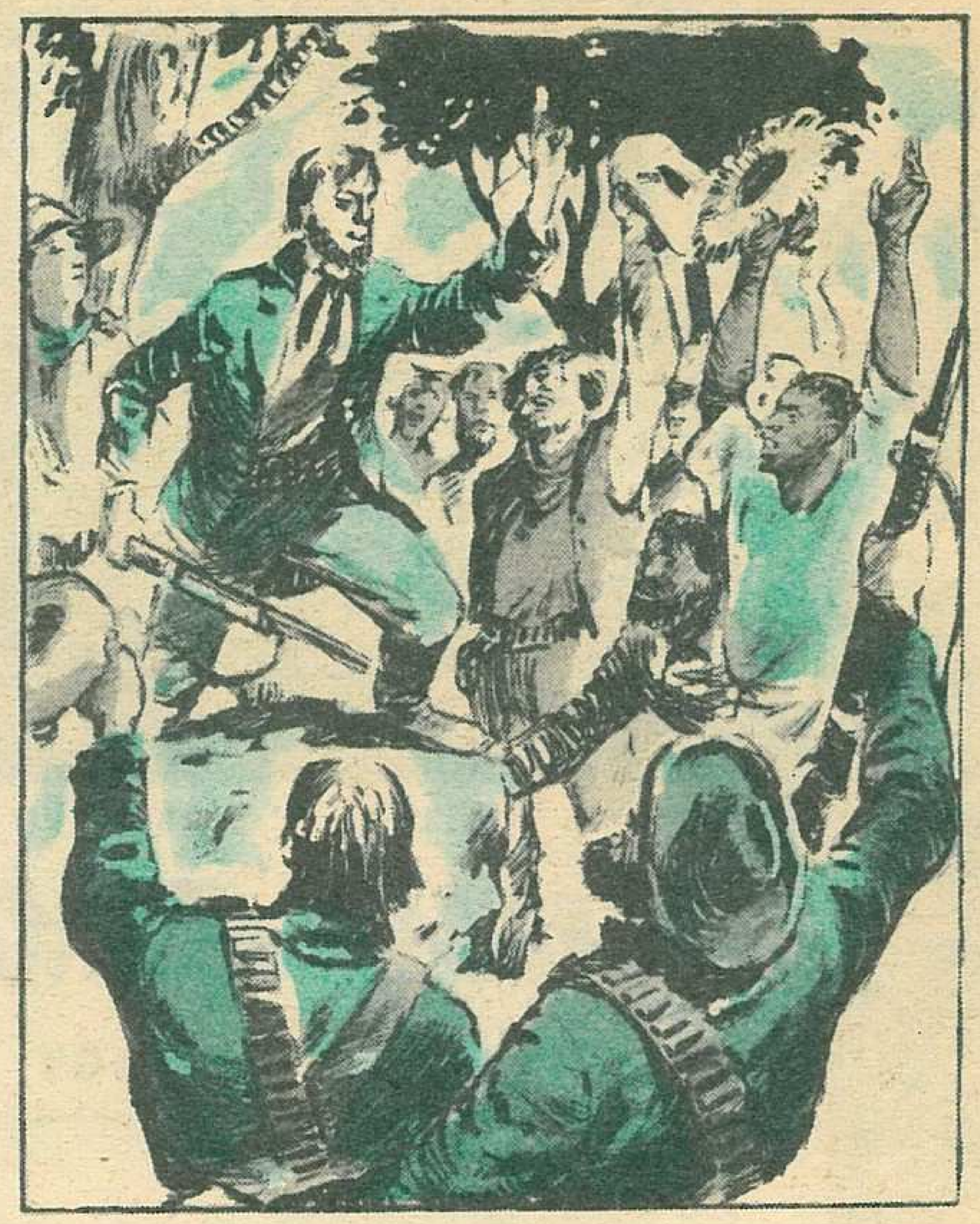

„Esküdjetek meg, hogy utolsó csepp véretekig harcoltok a rabszolgák felszabadításáért!" kiáltott John Brown.

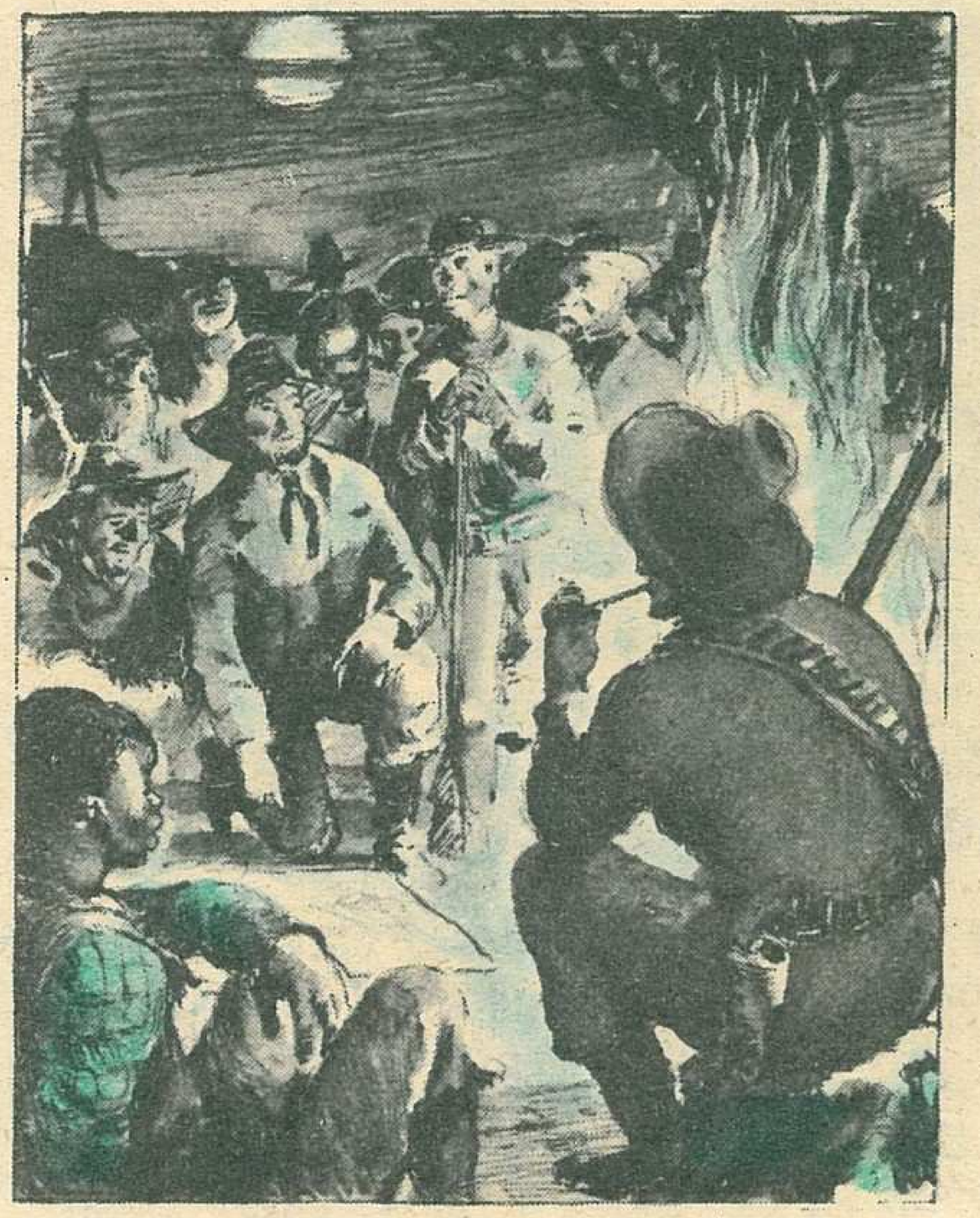

„Látjátok a térképen ezt a pontot? Itt van Harpers Ferry, Virginia legnagyobb fegyverraktára."

„Minden rendben!" A fegyverraktárra őrség vigyázott és napjában többször is jelentést tett a helyőrség ezredesének.

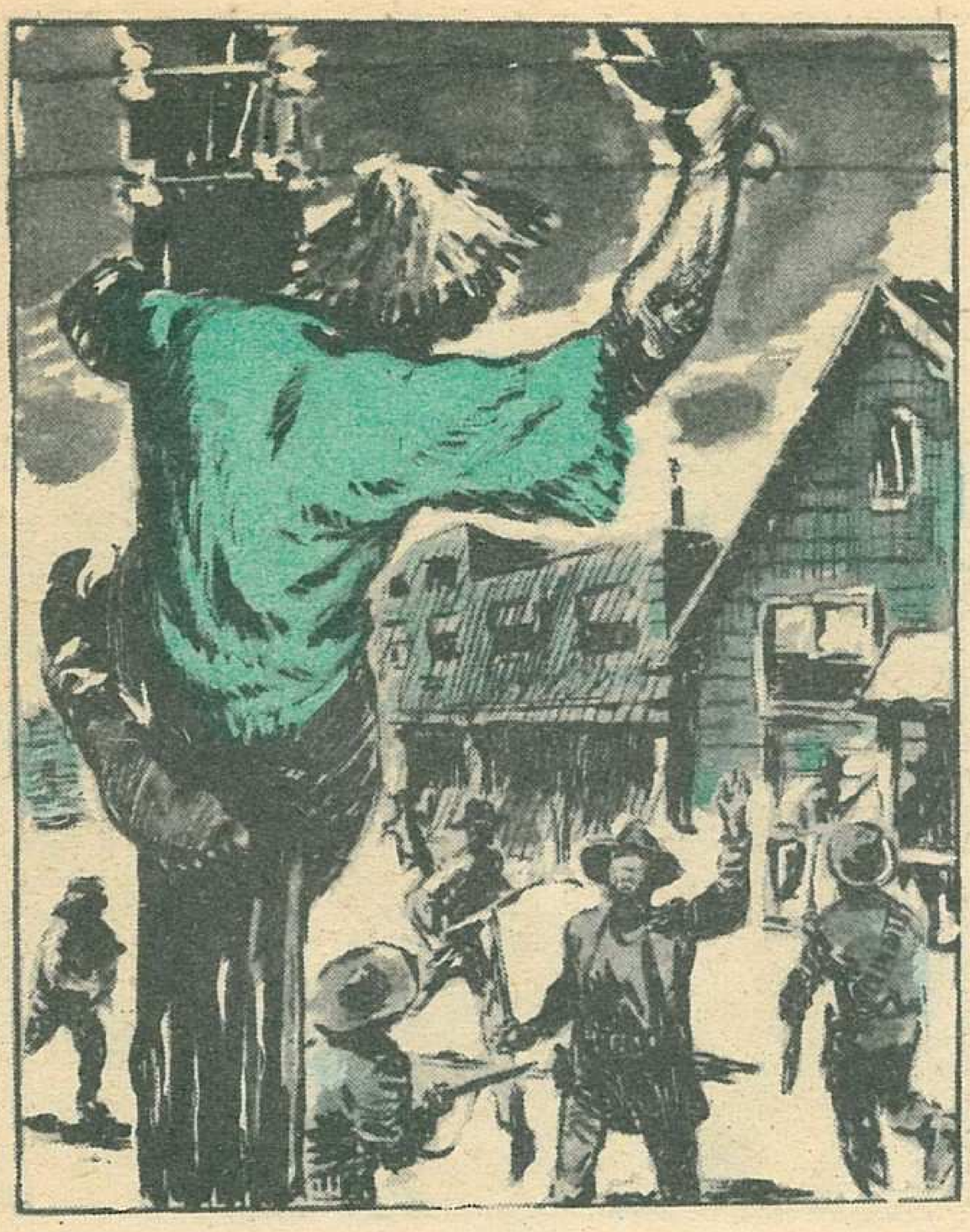

Hiába volt a nagy óvatosság, John Brown vakmerő kis csapata meglepő rohammal elvágta a távíróvezetéket . . .

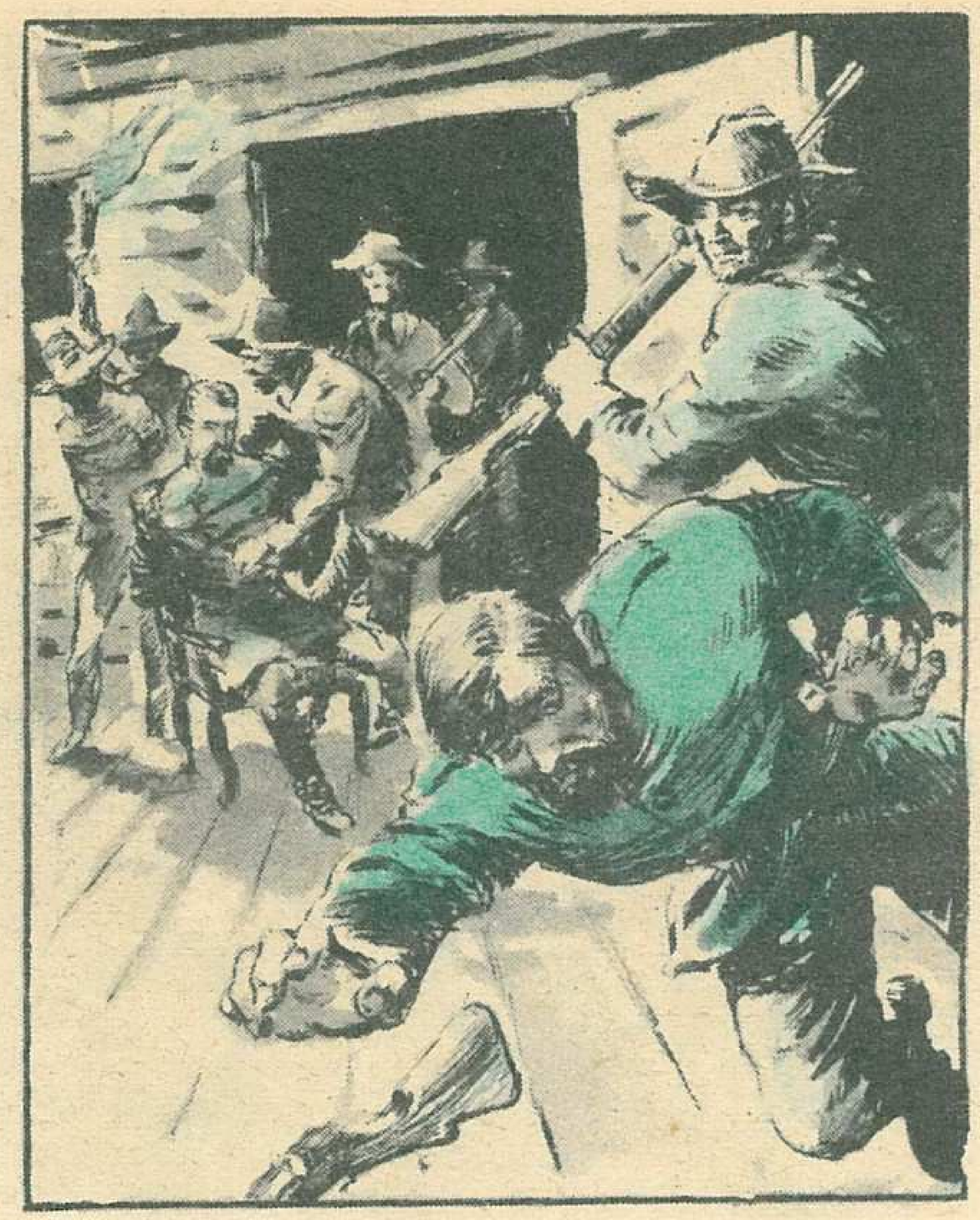

. . . leütötte és megkötözte az ezredest, foglyul ejtette az egész őrséget. S ezzel elfoglalták Harpers Ferryt.

A szabadságharcosok feltörték a fegyverraktár kapuját: a hatalmas terem állványain végeláthatatlan sorokban álltak a puskák.

Stevens, John Brown jobbkeze, öt néger harcos élén ártalmatlanná tette a vasúti híd őrségét is.

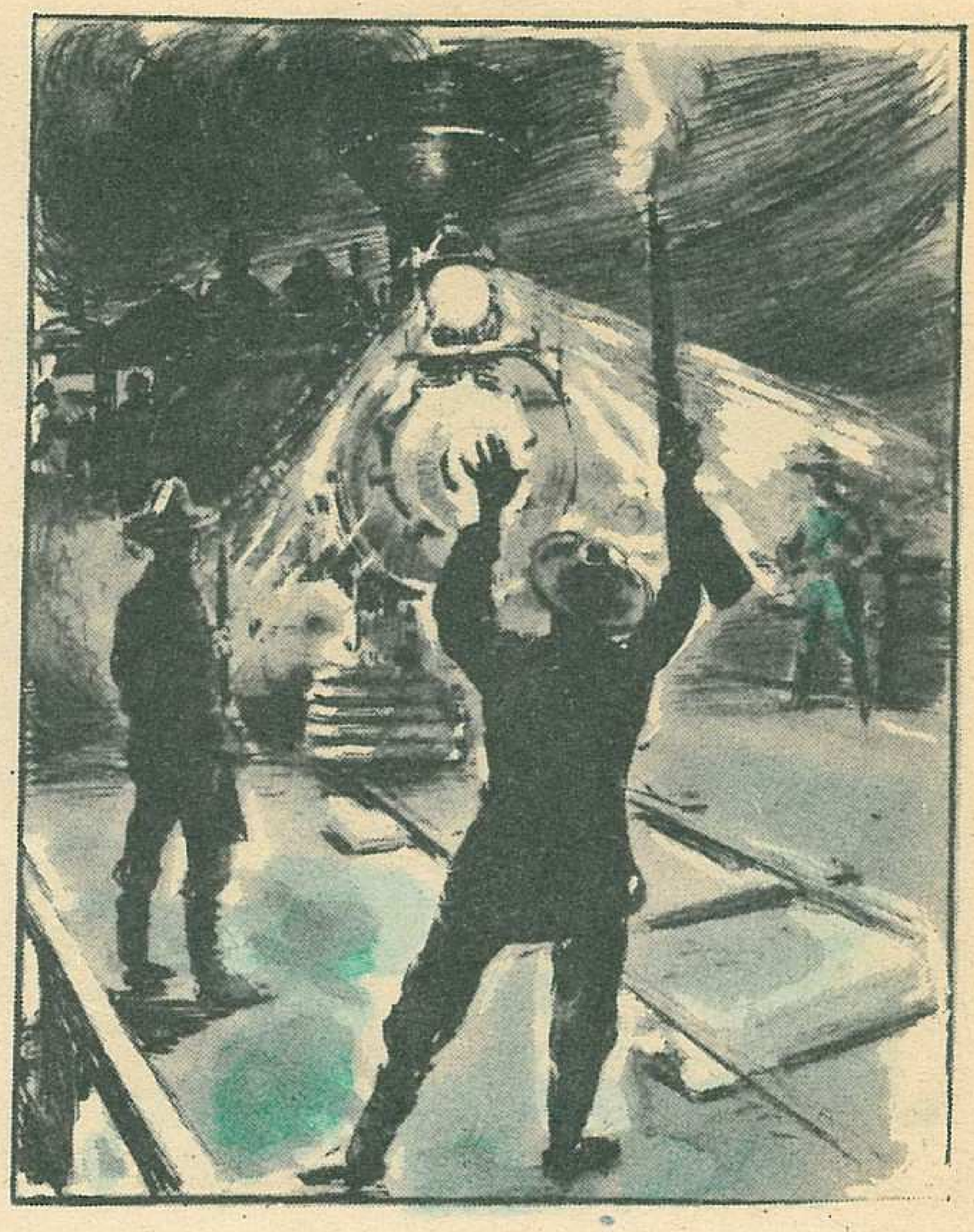

Az éjszakai vonat lassított. John Brown figyelmeztető lövésére megállt. Az utasok riadtan néztek ki az ablakokon.

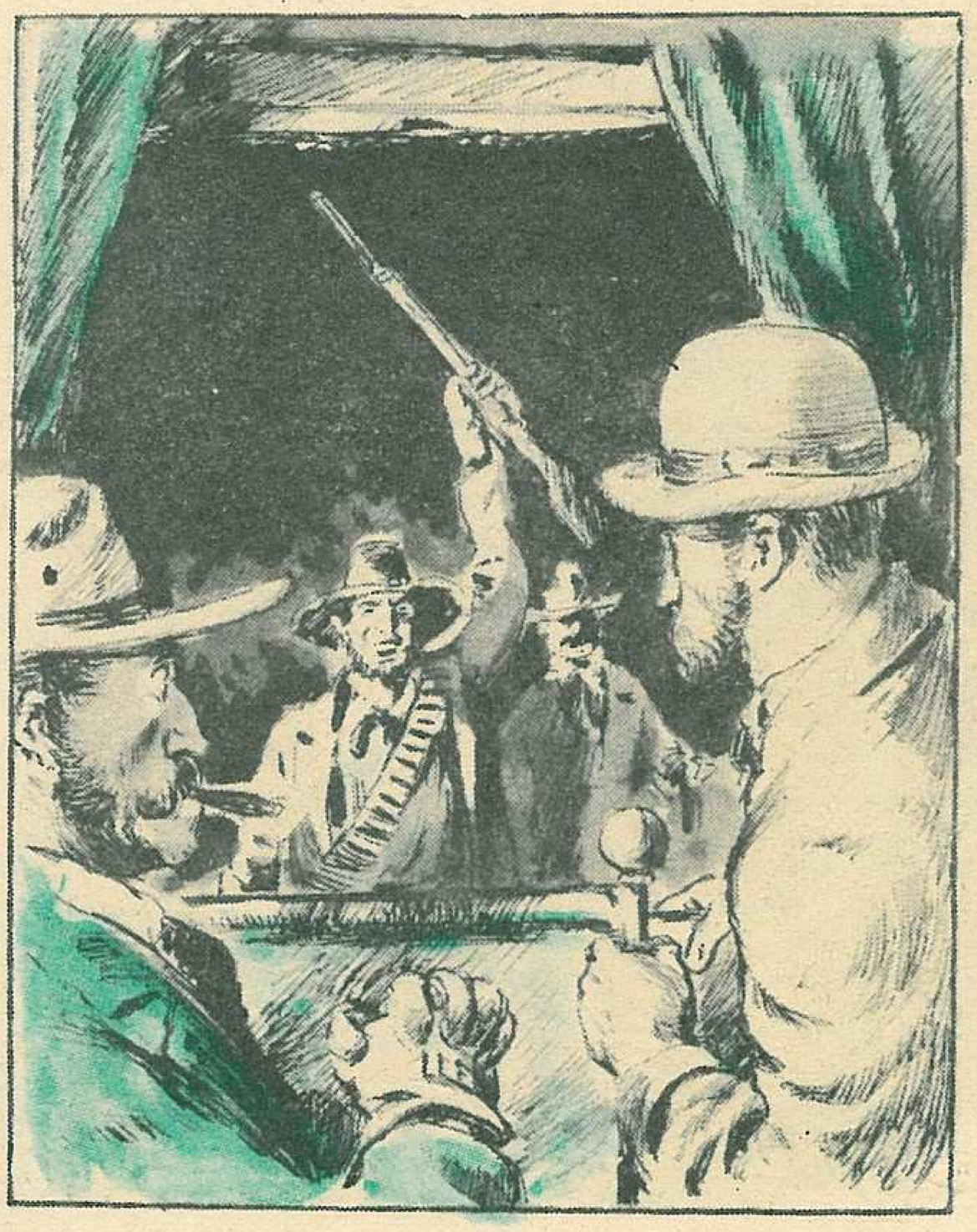

„Vigyétek hírül a világnak, hogy megkezdtük a rabszolgák felszabadítását!" John Brown tovább engedte a vonatot.

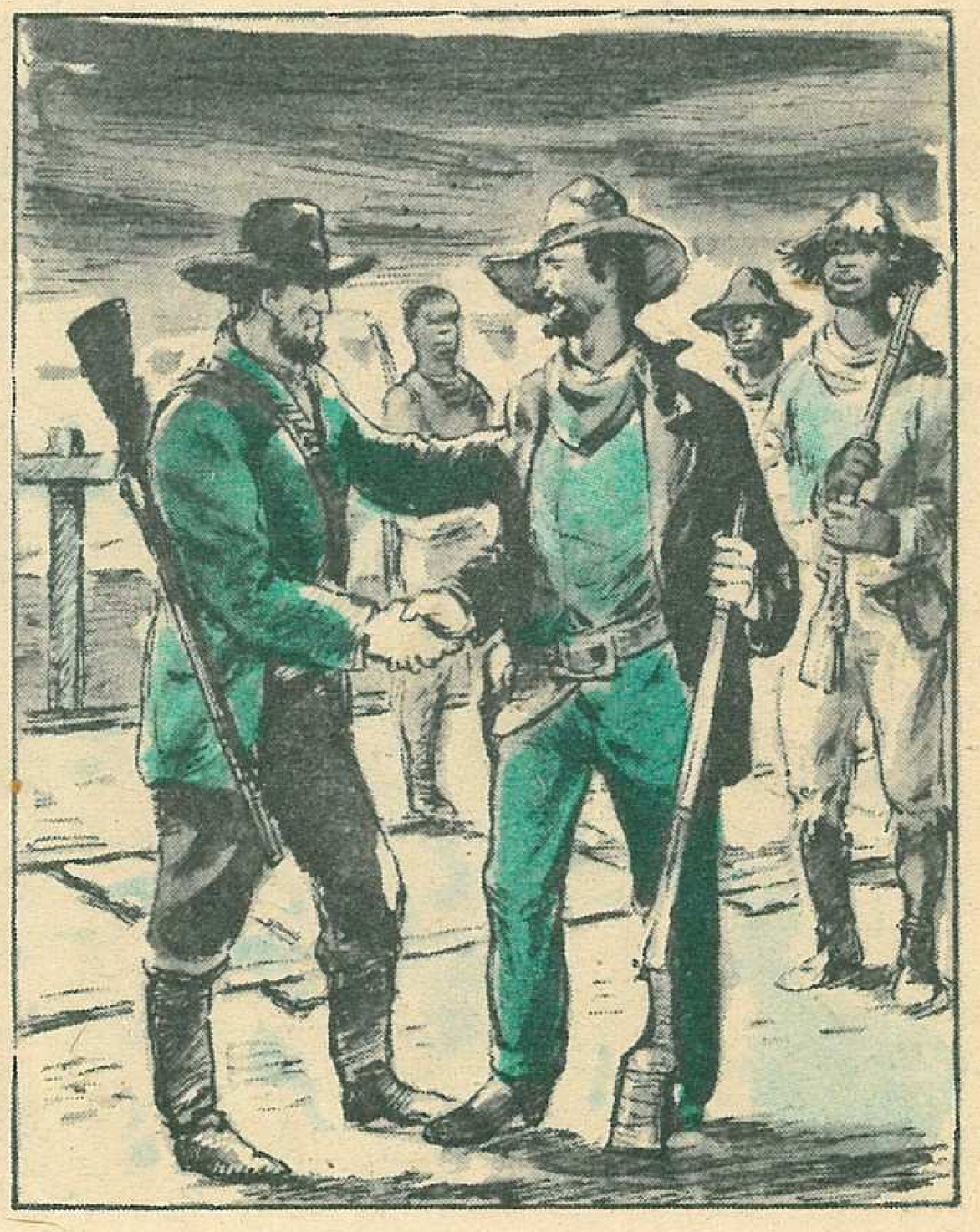

„Stevens! Thompson! Vegyétek magatokhoz néger társainkat és szabadítsátok fel a környéken élő rabszolgákat!"

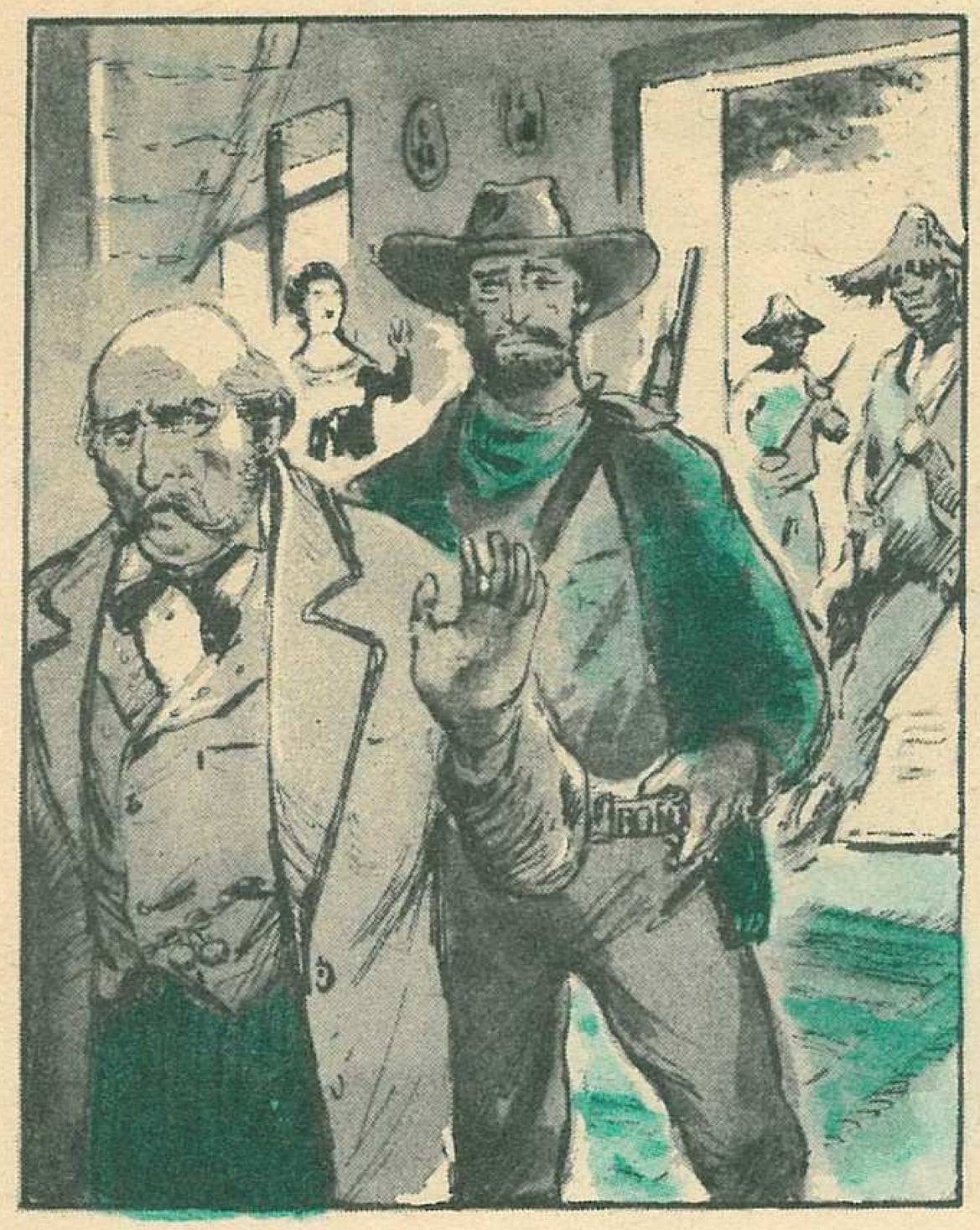

Stevens útnak indult. Kis csapatával hajnaltájt betört a legközelebbi villába, letartóztatta az ültetvényest és elvette tőle a barakkok kulcsait.

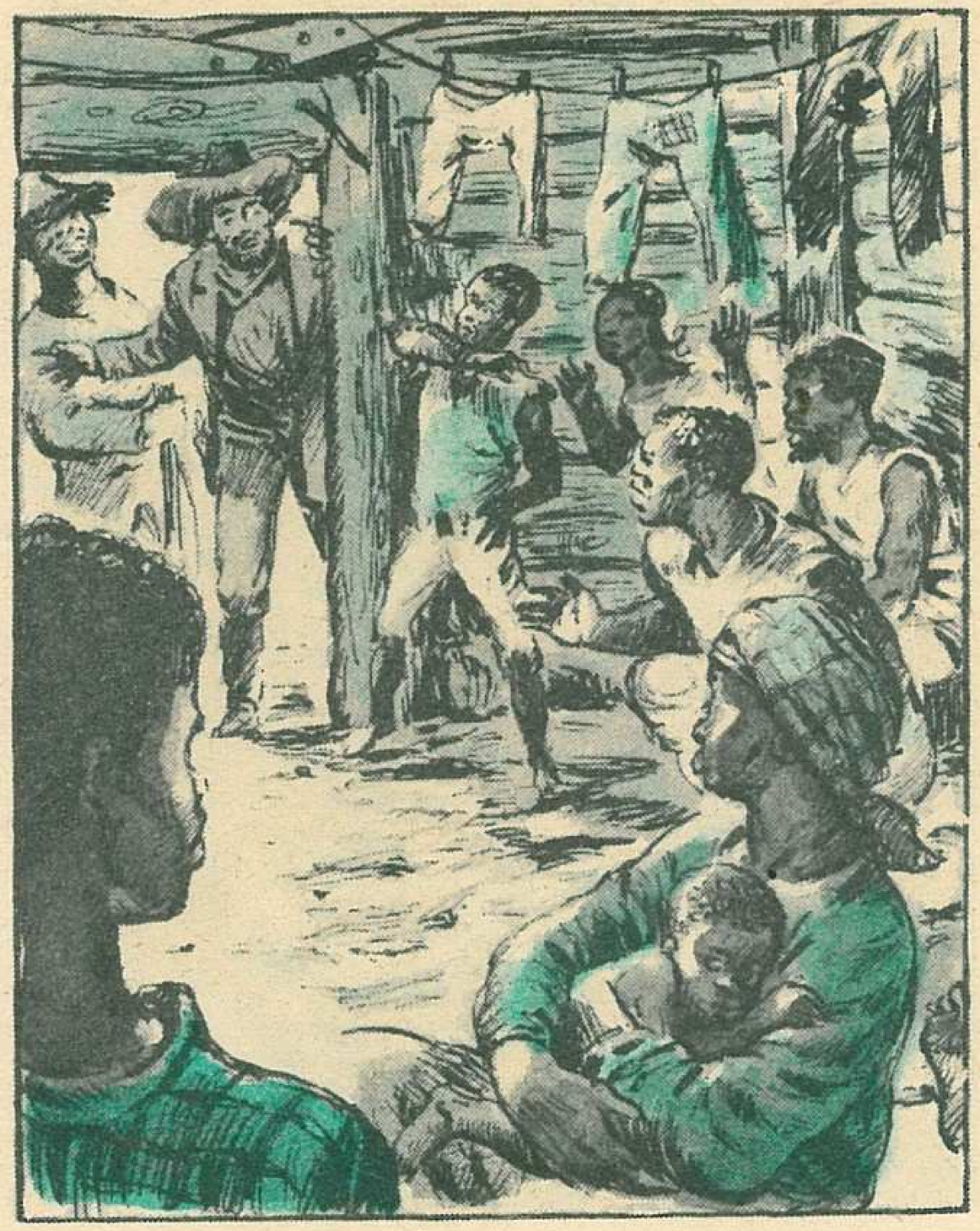

Megnyílt a barakk ajtaja. Az agyoncsigázott rabszolgák riadtan ébredeztek, az anyák magukhoz szorították kicsiny gyermekeiket.

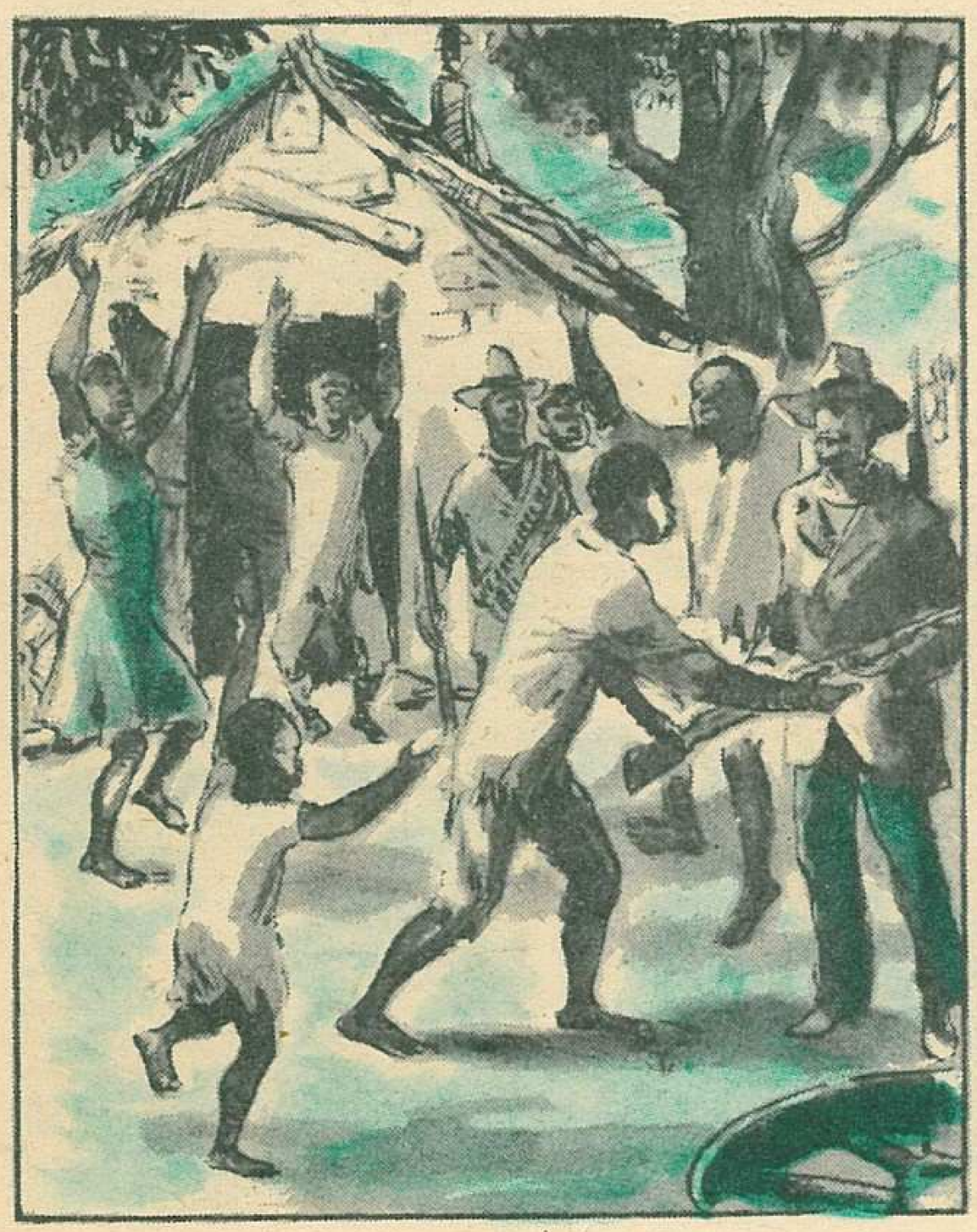

„Szabadok vagytok!" A négerek örömujjongásba törtek ki. A férfiak rögtön fegyvert kértek és csatlakoztak John Brown bátor csapatához.

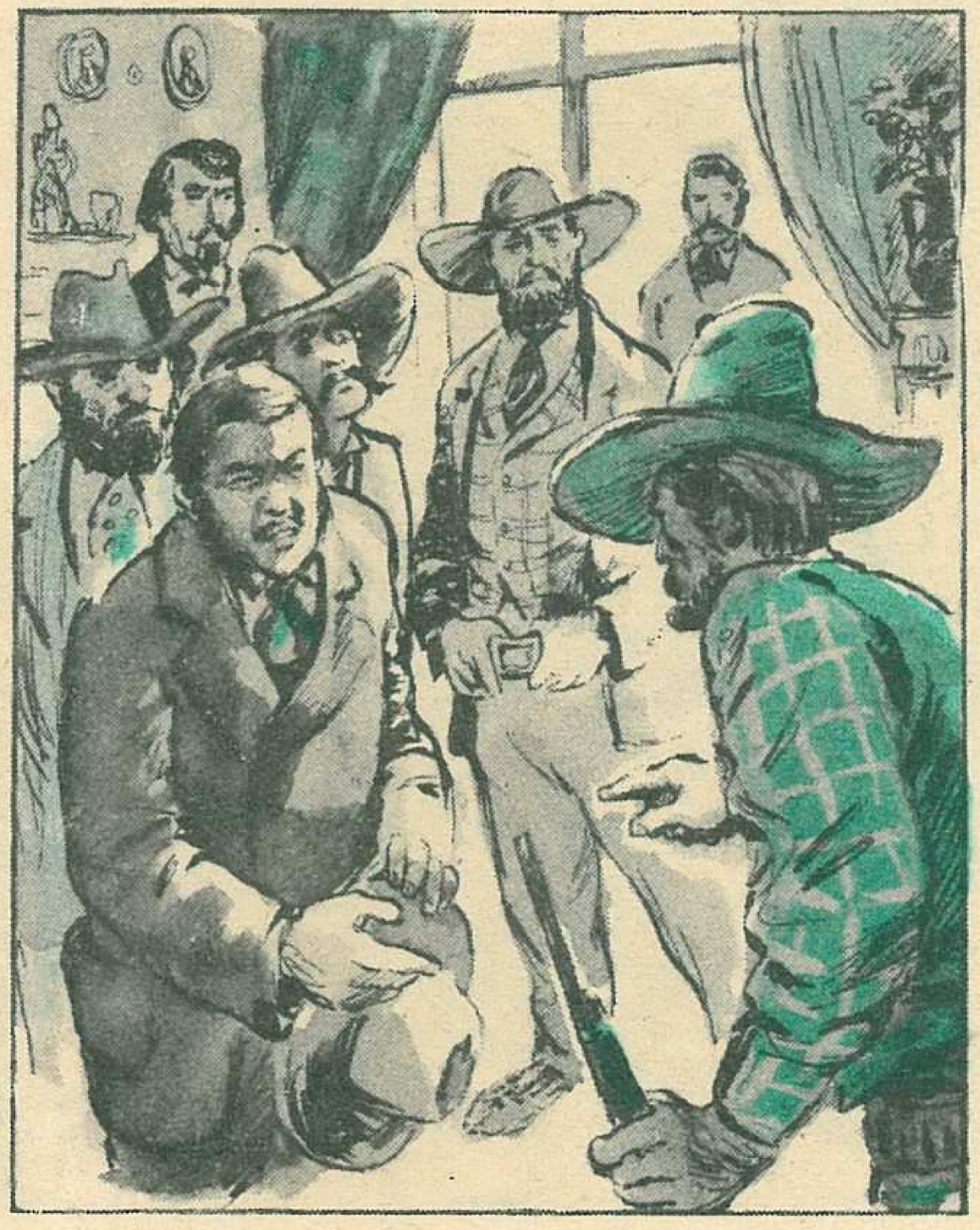

„Uraim, önök foglyaink" szólt Thompson „egyikőjüket sem becsüljük többre, mint a rabszolgáikat. Egy rabszolgáért egy ültetvényest engedünk szabadon..."

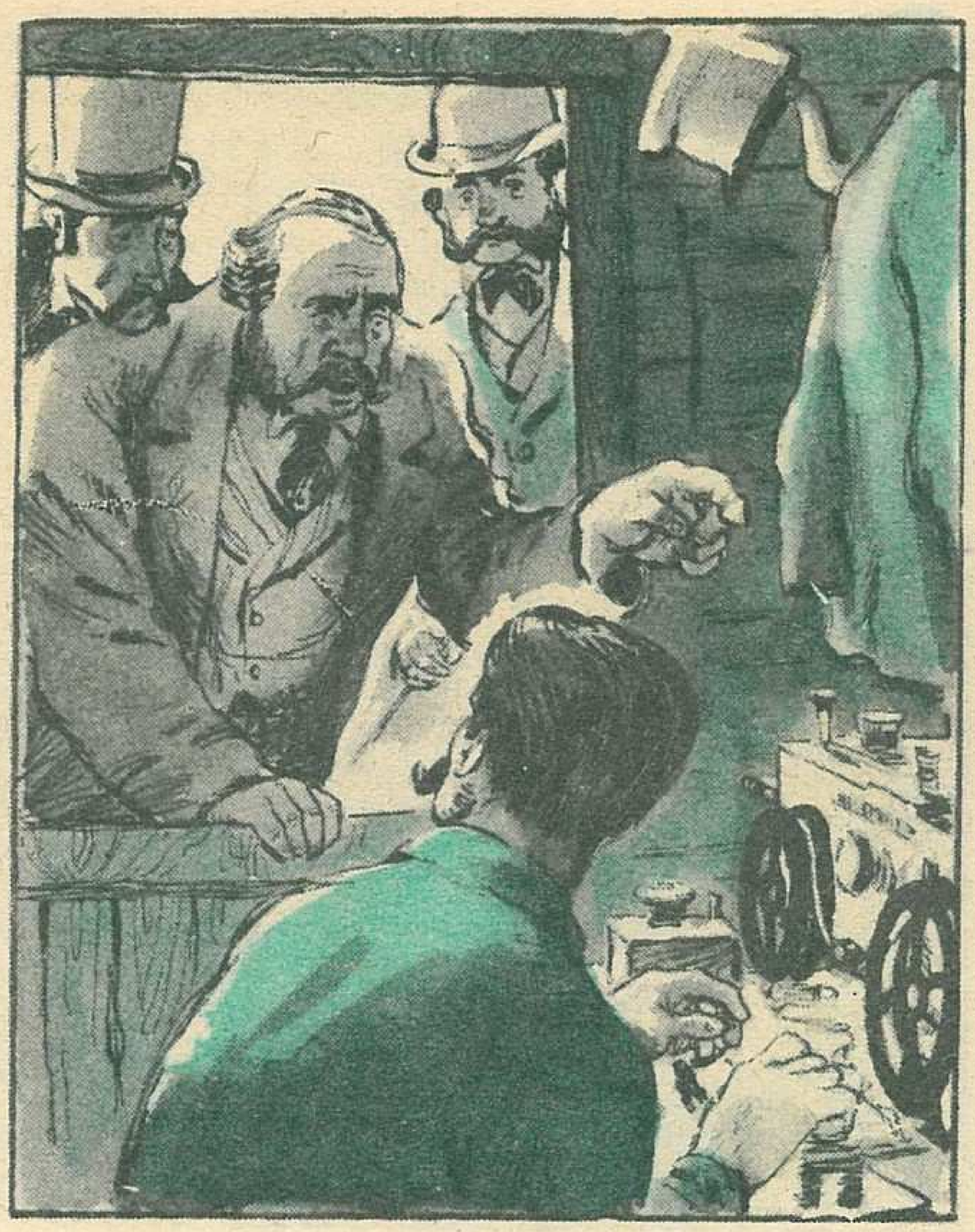

A vonat befutott Charleston városába, ahol leírhatatlan pánik tört ki. A polgármester segélykérő táviratot küldött Buchanan elnöknek.

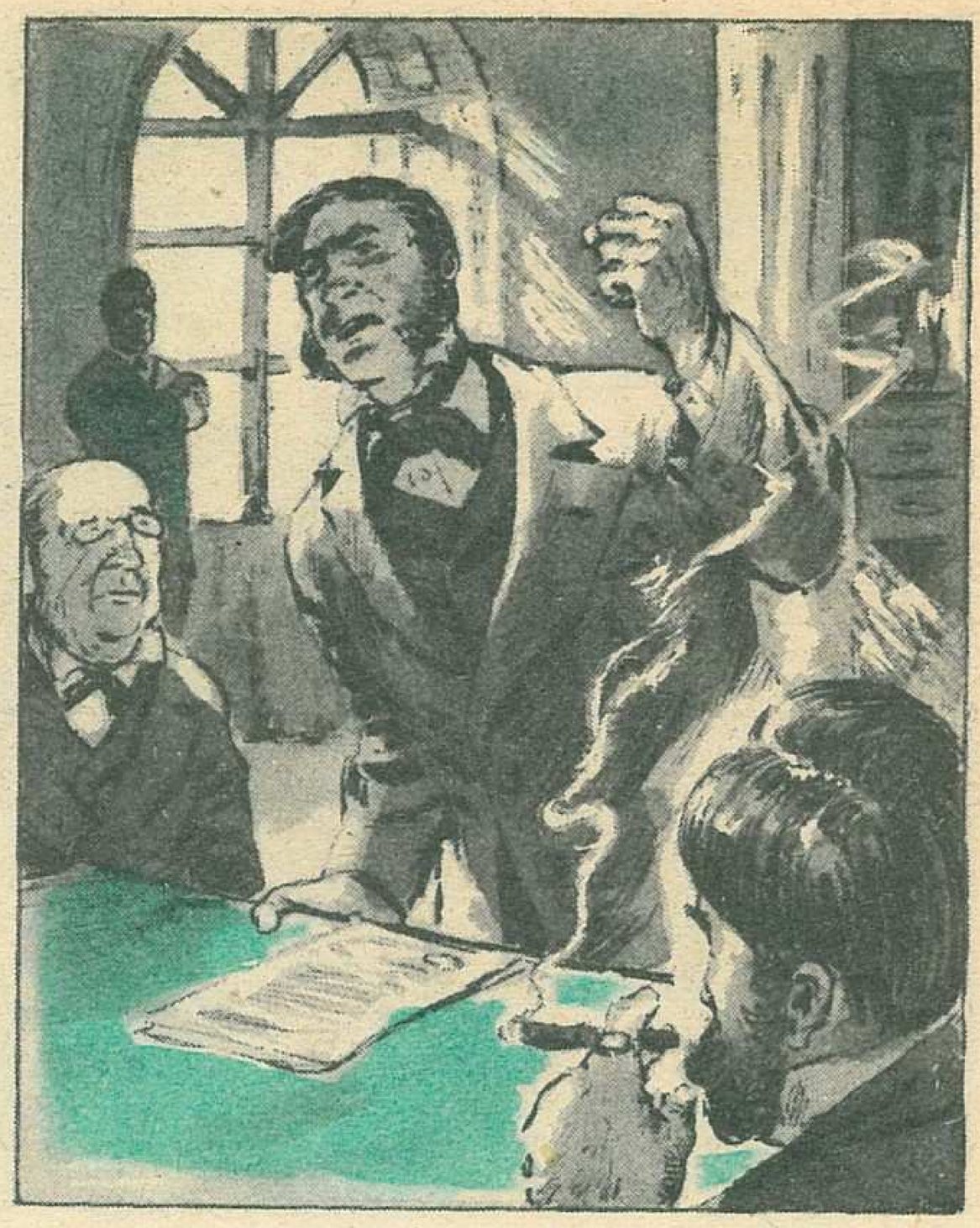

Buchanan elnök a déli ültetvényesek embere volt. Kormánytanácskozást hívott össze: „John Brown felkelését kíméletlenül vérbe kell fojtani!"

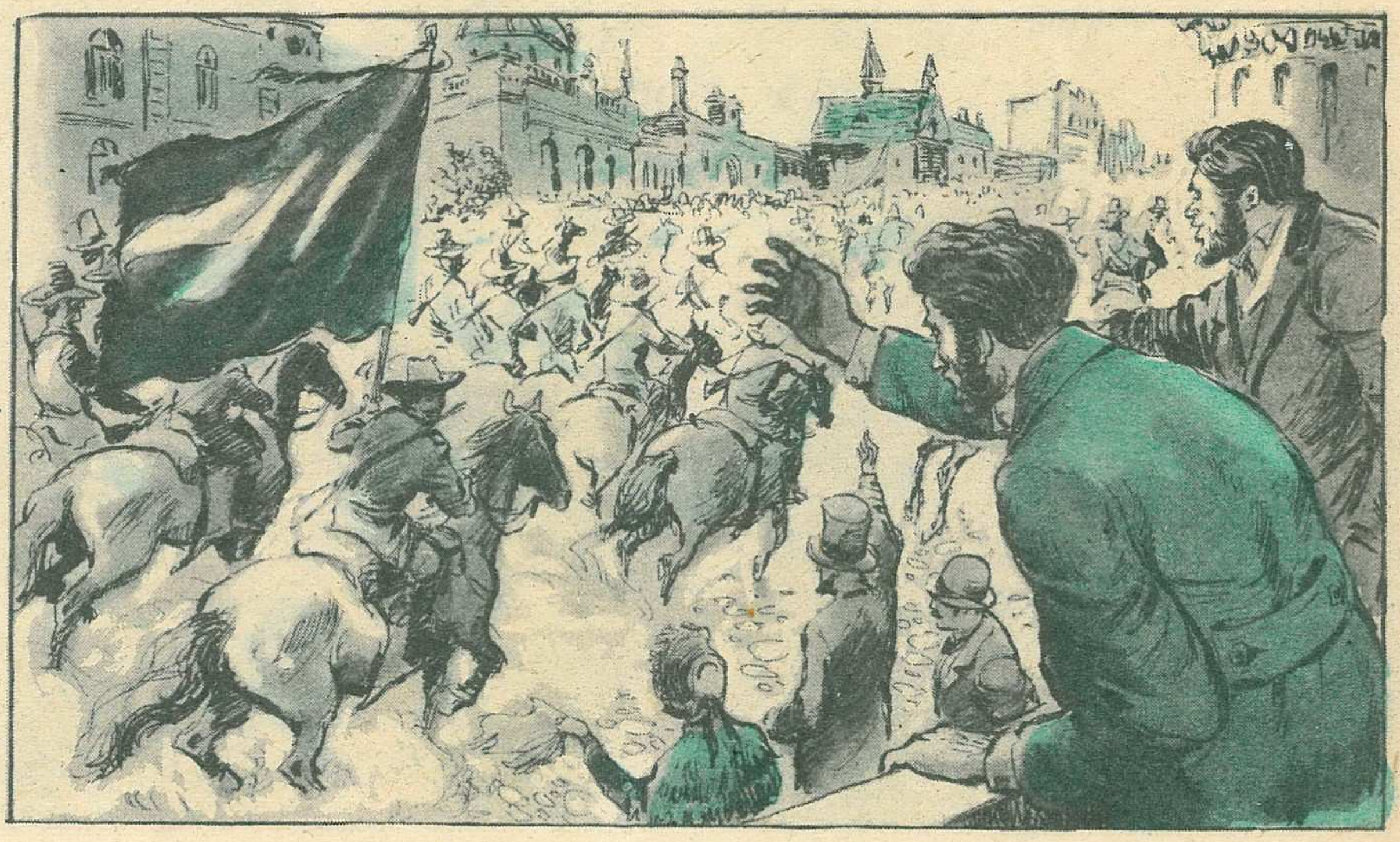

„Katonák! John Brown fel akarja szabadítani a niggereket! Aki kézre keríti, annak ezer dollár üti a markát!" Az első ezred útnak indult Harpers Ferry felé.

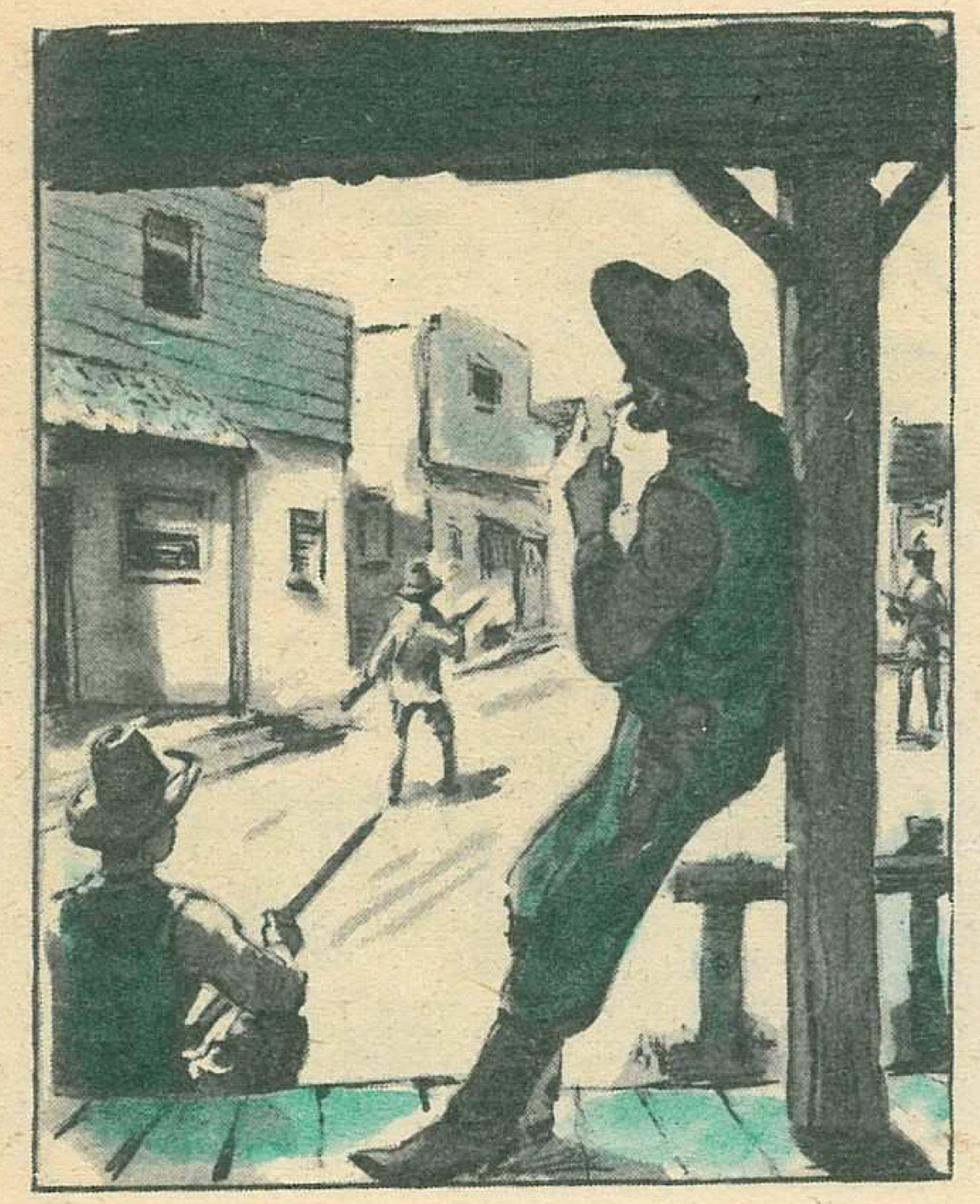

Délre járt az idő. A kihalt utcákon John Brown őrei cirkáltak és jelentést tettek kapitányuknak, Thompsonnak: „Minden rendben!"

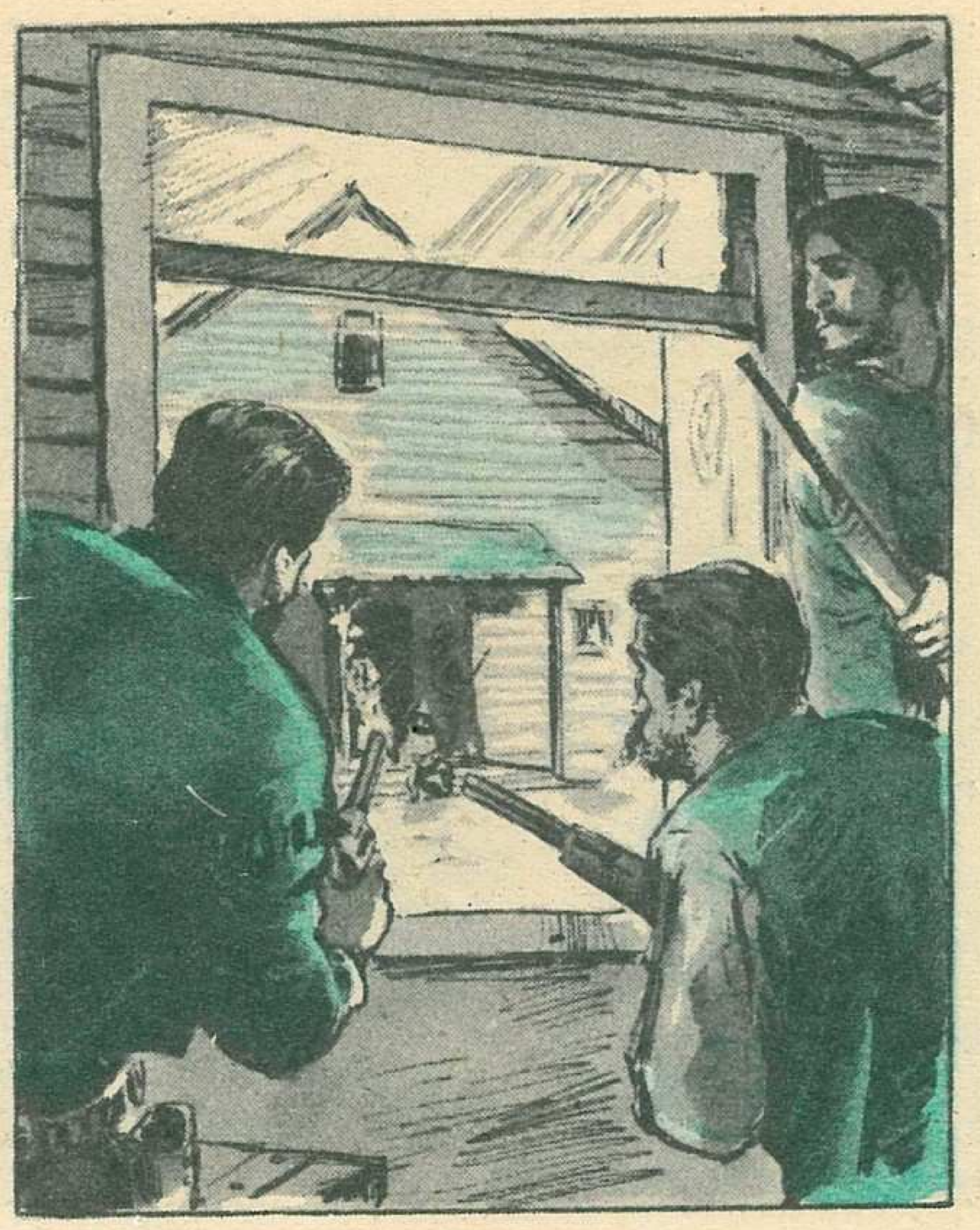

Ámde néhány szabadon maradt ültetvényes a fegyverraktárral szemközti házba lopózott és lövésre készen elhelyezkedett az emeleten.

„Célozzatok a szakállasra! Tűz!" — de a golyó célt tévesztett, nem John Brownt találta, hanem egyik fiát, aki halálos sebbel esett össze.

Tudták, hogy közelednek a kormánycsapatok. Néhányan menekülésre akarták bírni John Brownt. „A megkezdett harcot vállalom. Stevens, a hídhoz!"

A déli katonaság első százada a vasúti hídhoz ért. A szabadságharcosok sortüze azonban visszaverte őket.

„Fiúk, a túlerő elől vissza kell vonulnunk! Kövessetek!" Stevens a folyóba vetette magát és egy kis sziget felé igyekezett.

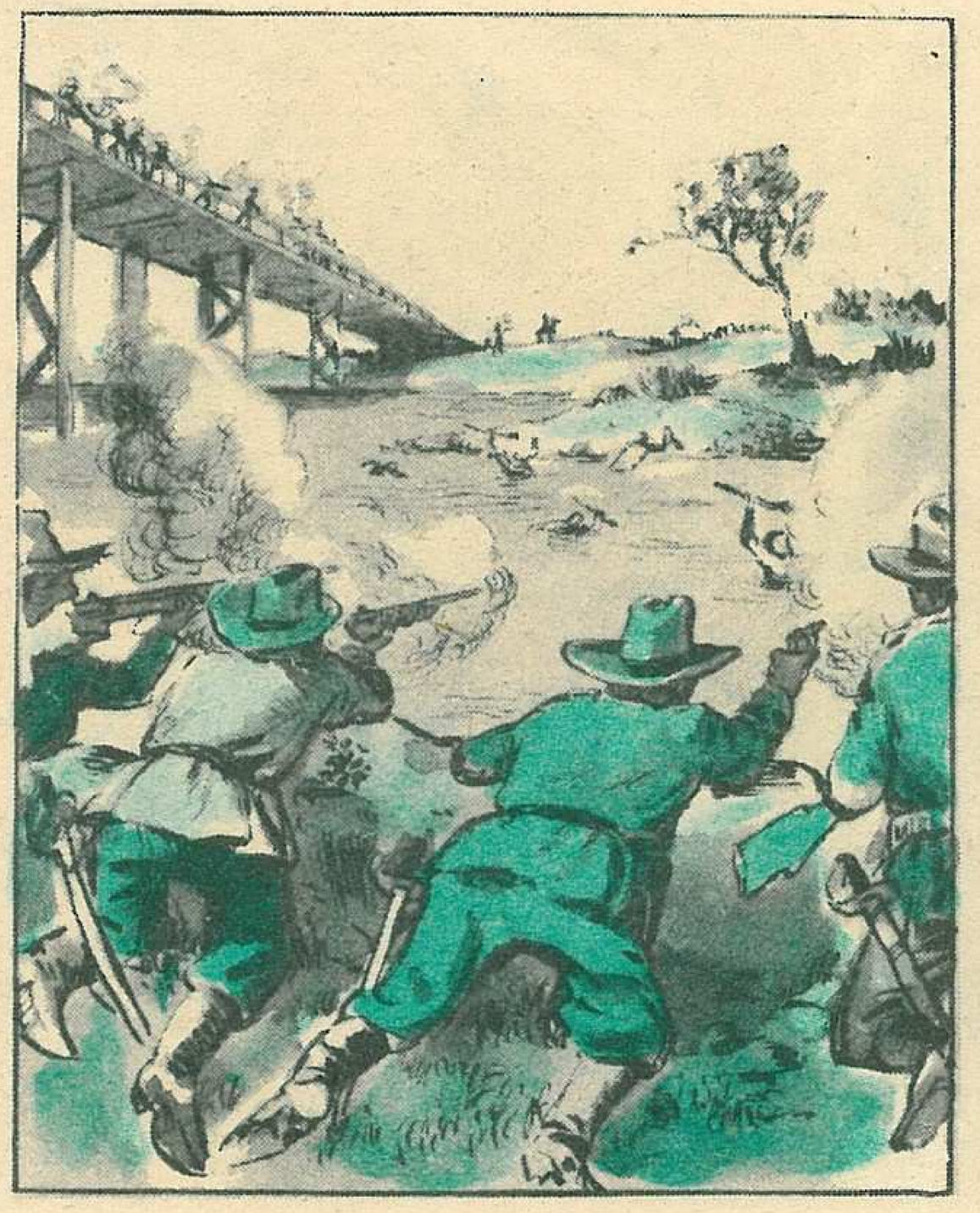

A katonák a vízben menekülőkre vadásztak. A sortüzek nyomán vér festette meg a folyót.

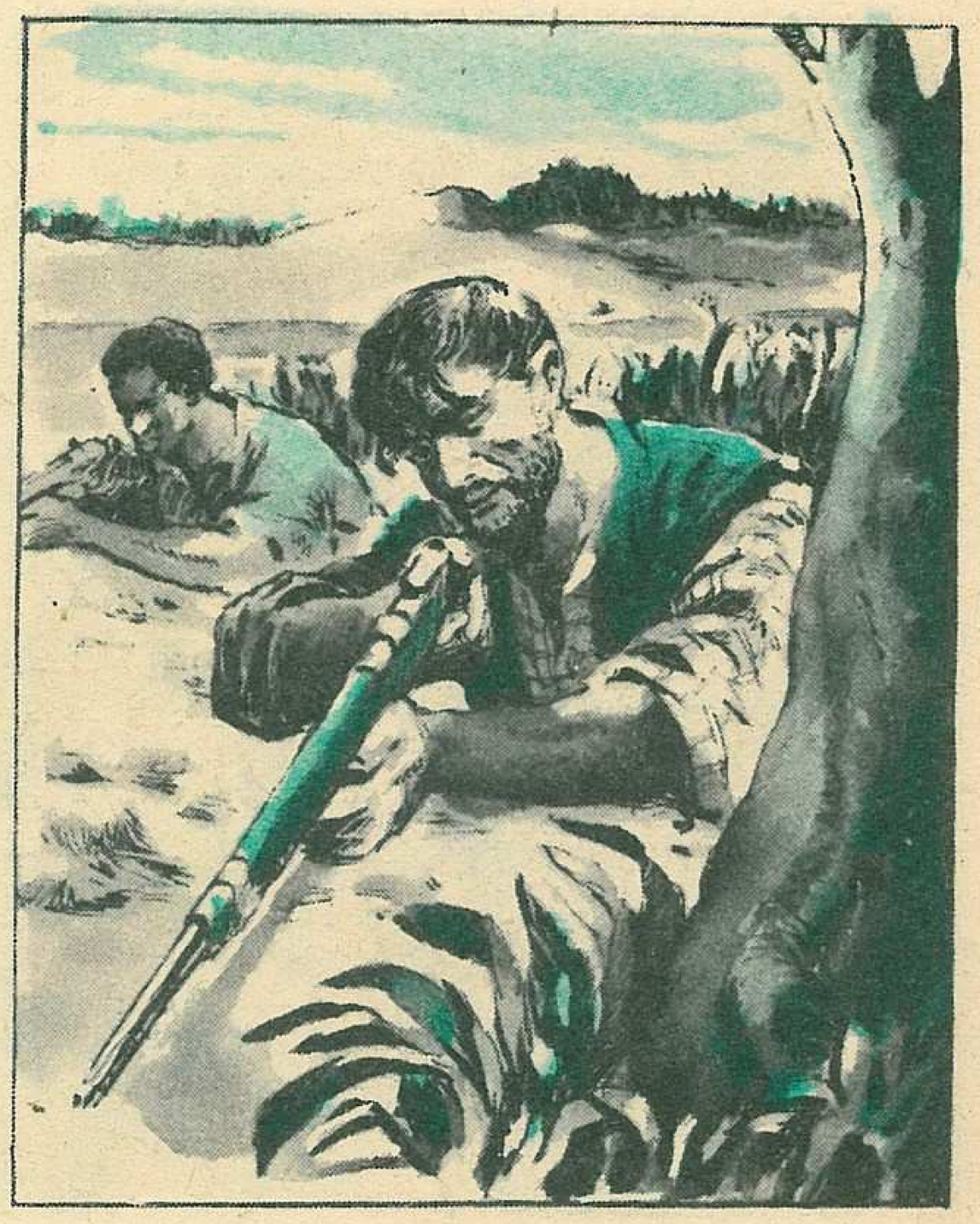

Csak Stevens és egyik néger társa érte el a szigetet. Beásták magukat a fövenybe és tovább védekeztek.

„Éljen John Brown! Halál a rabszolgaságra!" kiáltotta utolsó erőfeszítéssel a súlyosan sebesült Stevens.

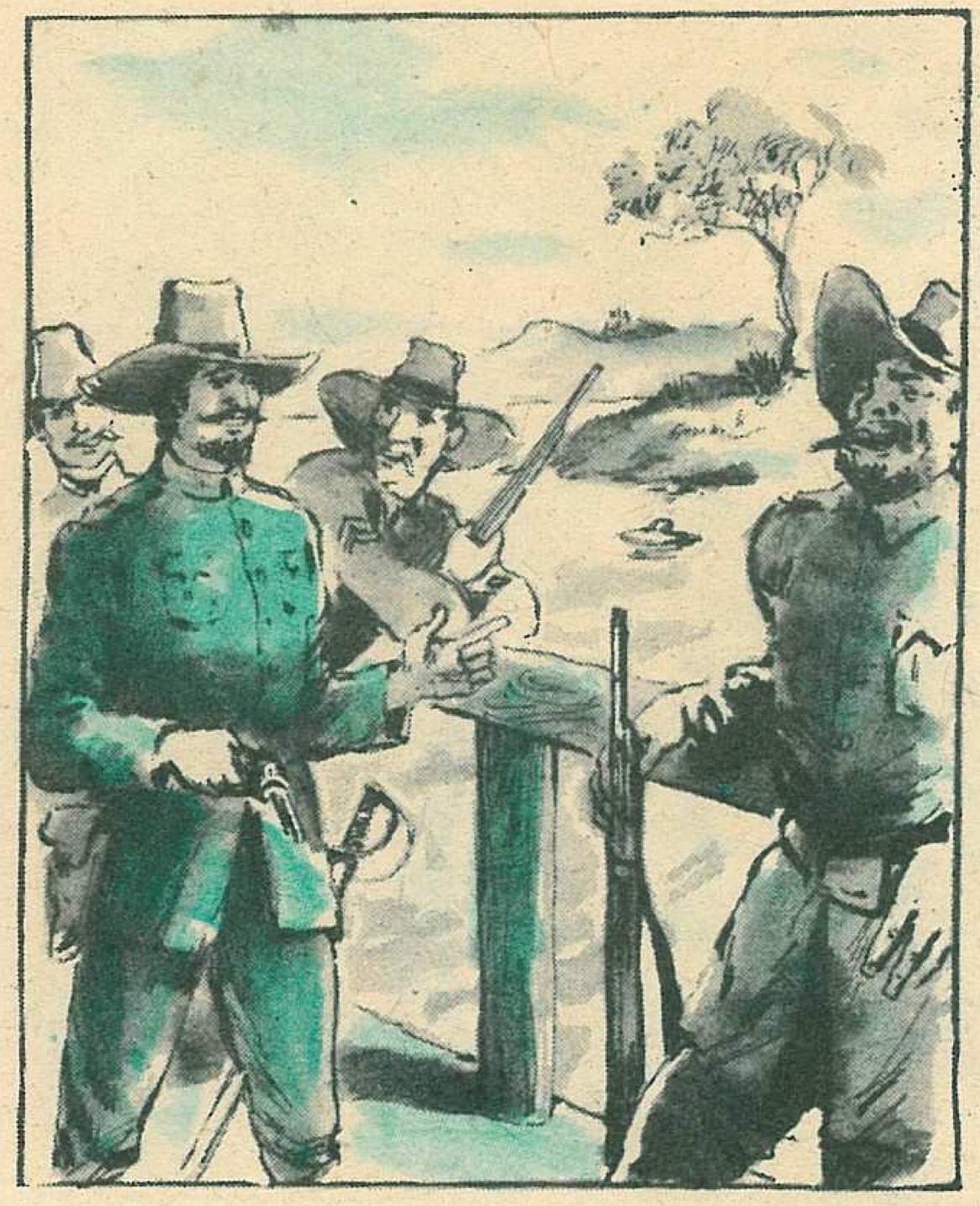

„Katonák! Ma este mindenki külön whiskyadagot kap! Nemsokára John Brownt is puskavégre kerítjük."

„Hurrá!" John Brown harcosai ráfontottak a mit sem sejtő déli katonákra és lesöpörték őket a hídról. De a túlerő mégis felülkerekedett.

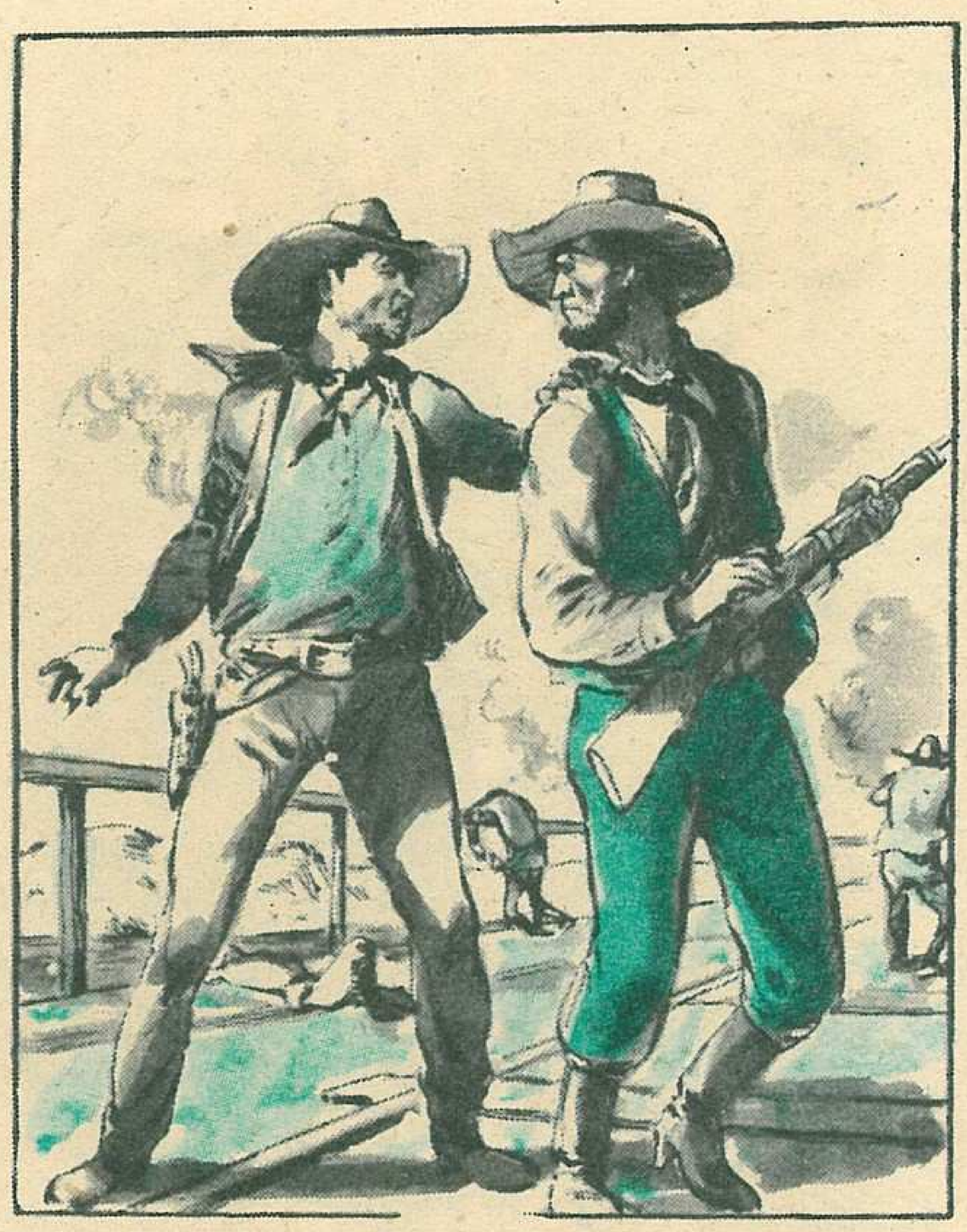

„John, az ellenség bekerített bennünket! Megtámadták a fegyverraktárt, megölték másik fiadat is és foglyul ejtették Thompsont!"

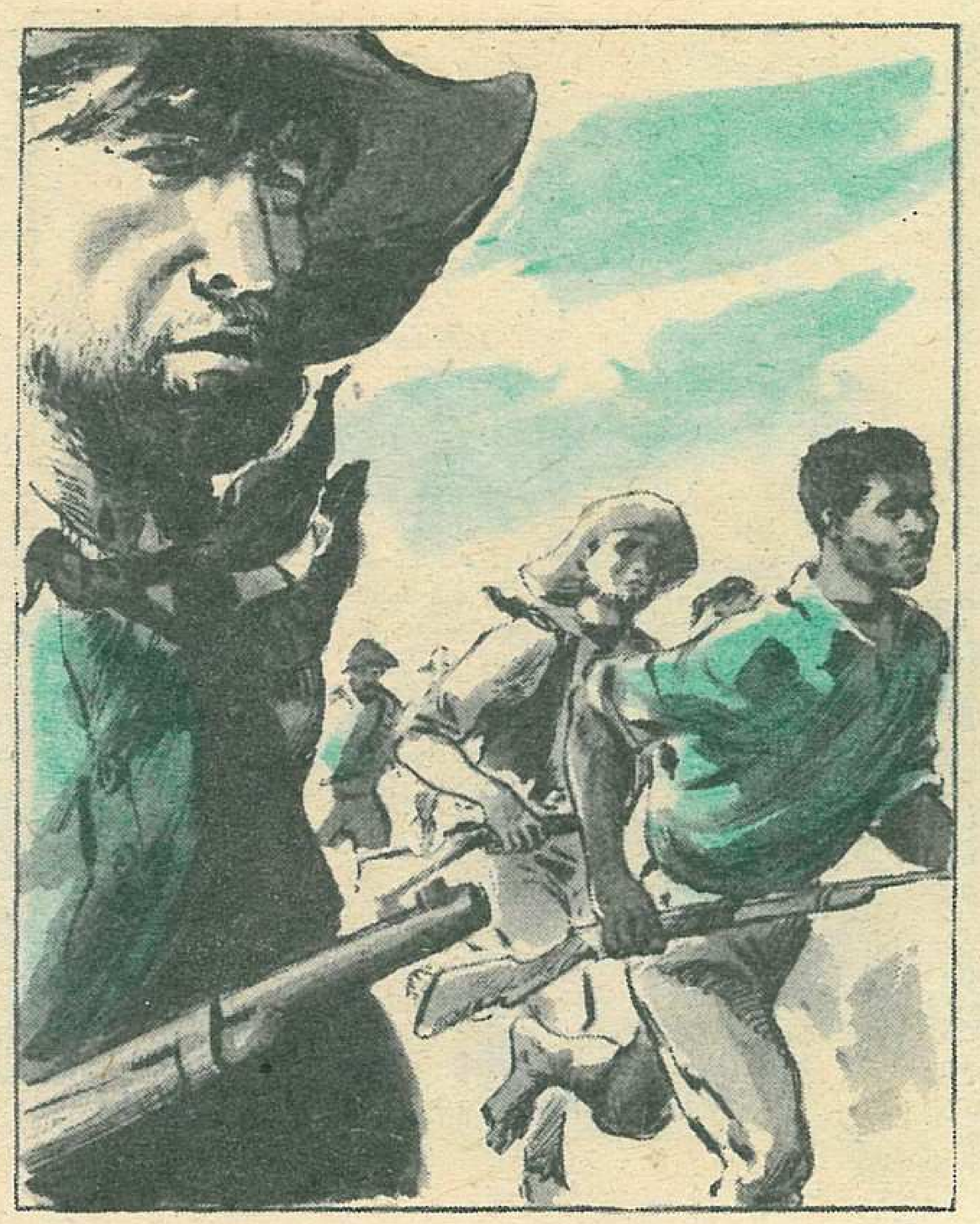

„Biztos helyre kell visszavonulnunk!" John Brown és társai futólépésben siettek a javítóműhely gépháza felé.

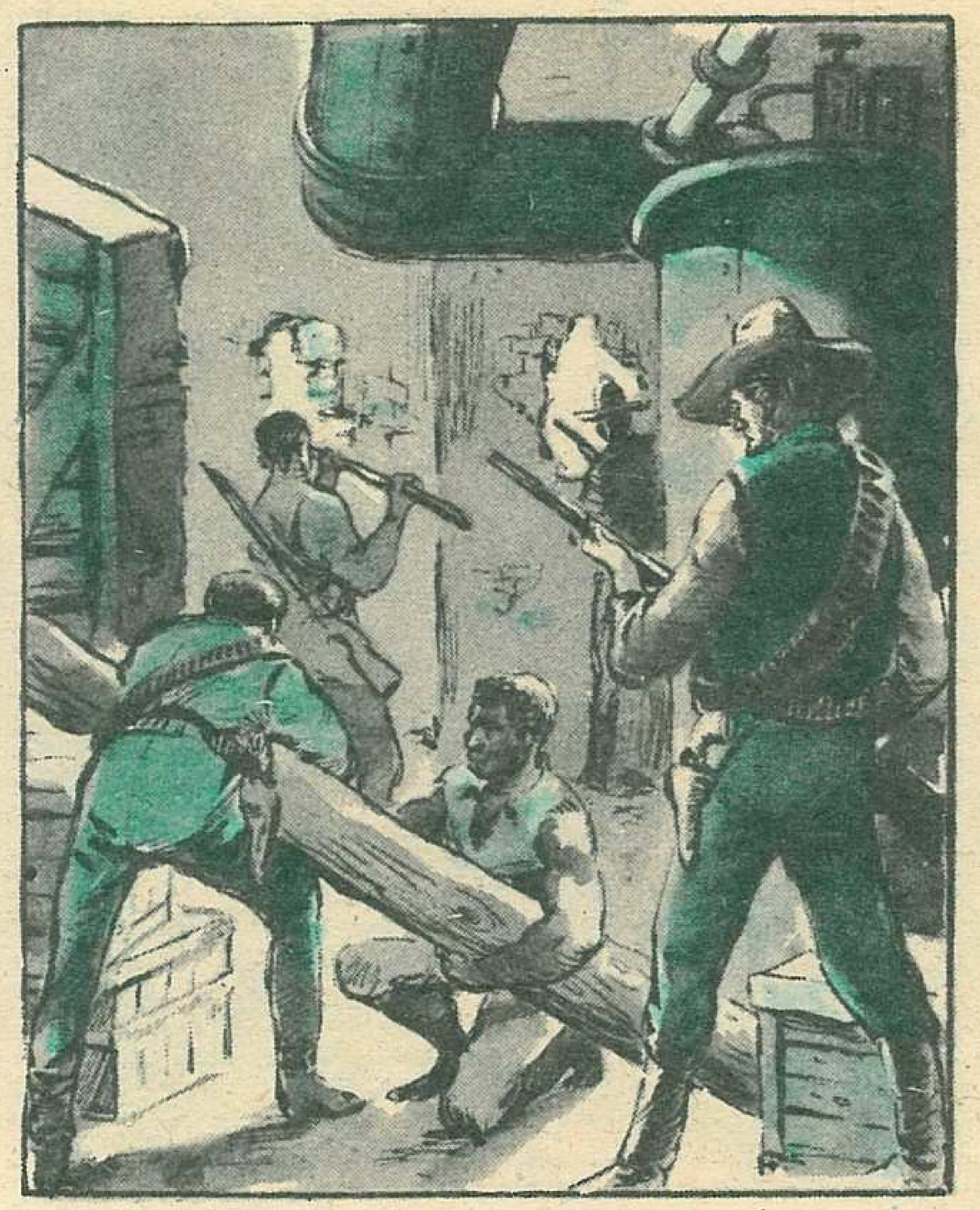

A szabadságharcosok lőréseket ütöttek a gépház falán és gyorsan felkészültek a védekezésre.

„Mrs. Monroe! Bemutatom Thompson urat, ezt a csirkefogót, aki elhurcolta az ön urát! Nem akarja kipróbálni rajta ezt a pisztolyt?"

„De százados úr! Hová gondol?! Csak nem akarja bepiszkítani a szép új szőnyegemet?" kiáltotta az ültetvényes felesége.

A katonák Thompsont vadállati kegyetlenséggel agyonverték és holttestét bedobták a folyóba.

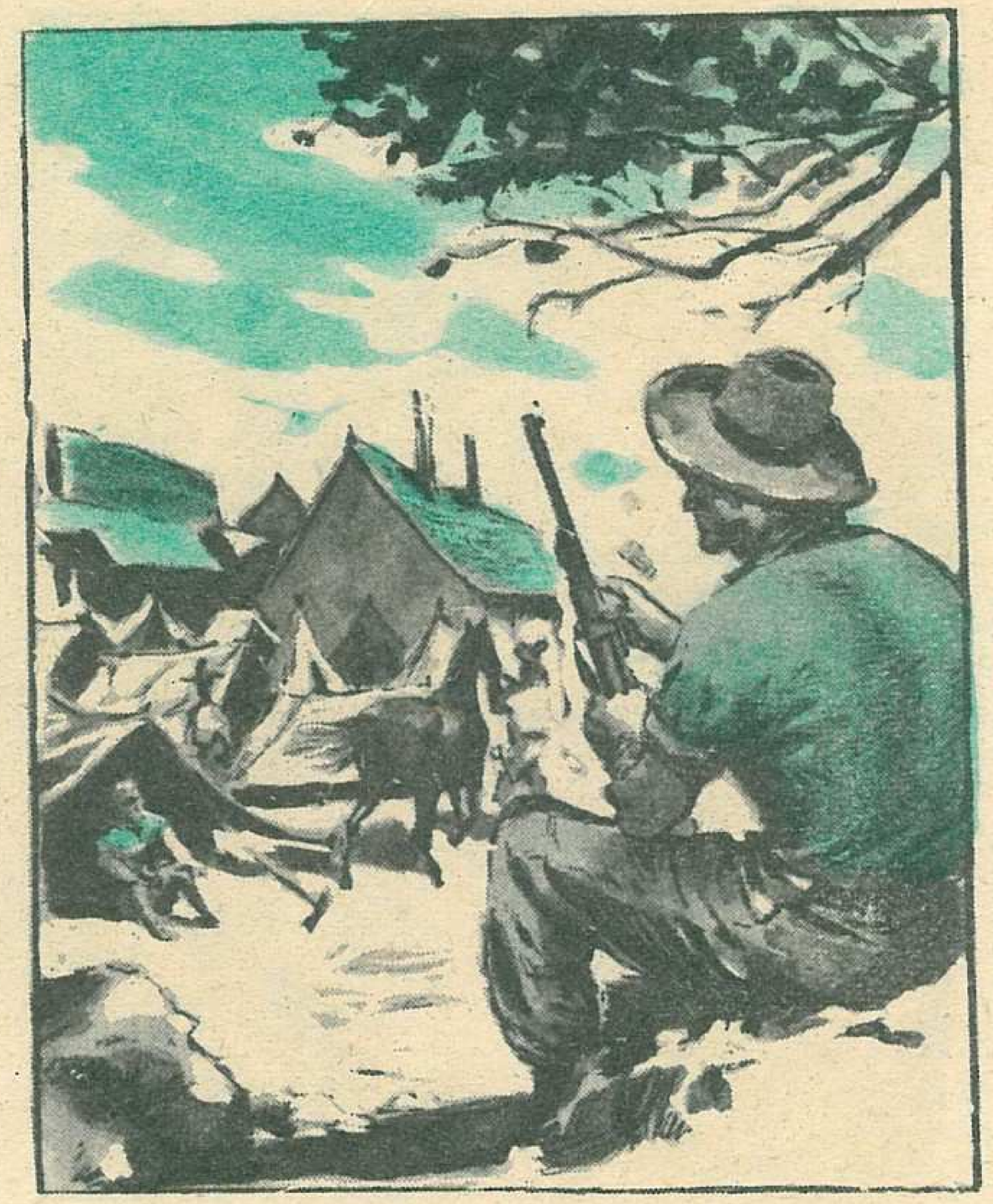

Harpers Ferry csak úgy nyüzsgött a katonáktól. Egy részük csak a városkán kívül felütött sátrakban fért el.

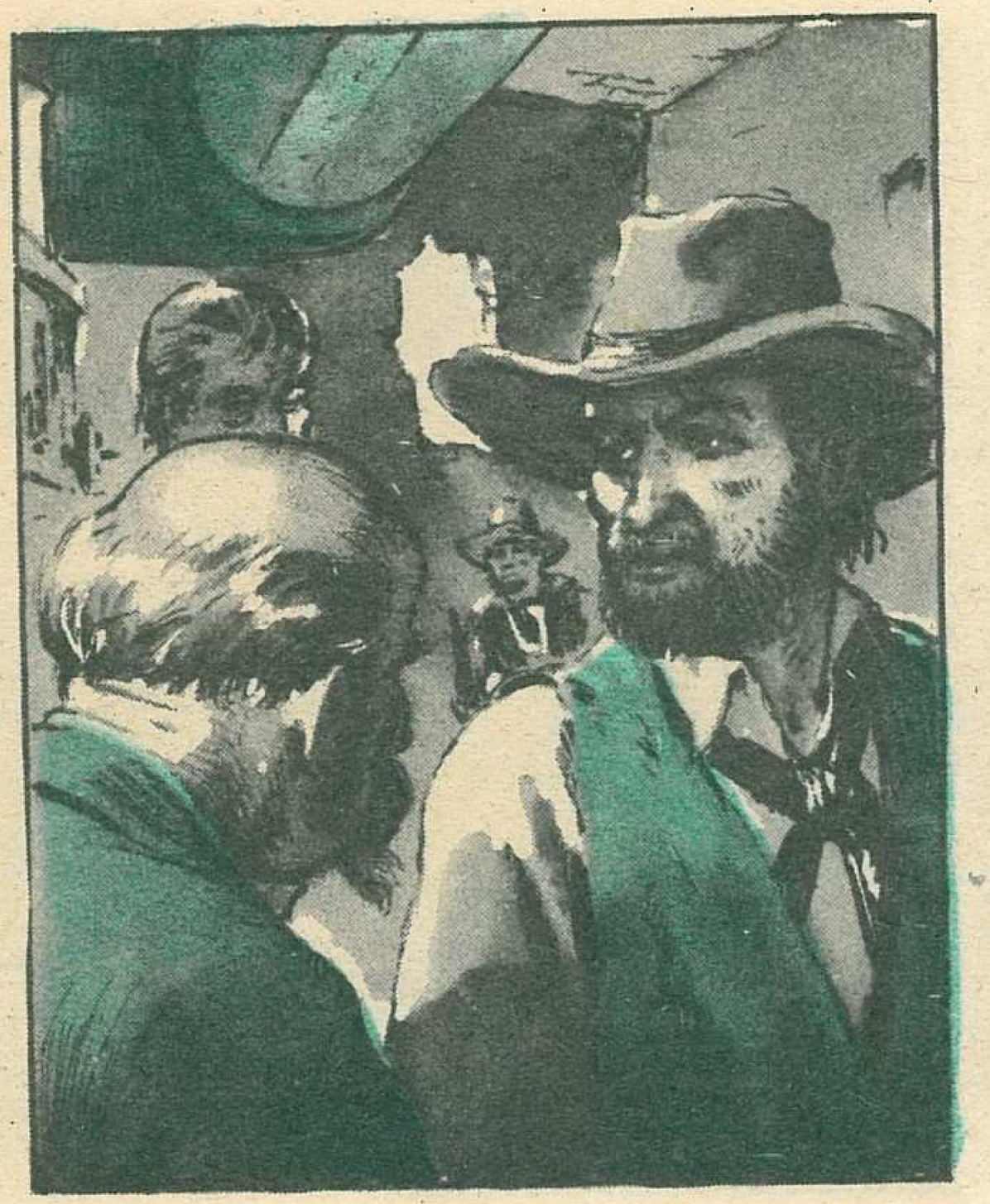

„Mr. Monroe! Mondja meg a déli csapatok parancsnokának, hogy kiengedjük a túszokat, ha bántatlanul távozhatunk" szólt John Brown.

A déliek századosa nevetett: „Mr. Monroe! Az előtt a rongyos farmer előtt egyetlen út áll nyitva, az is az akasztófához vezet!"

John Brown egész éjjel két fiának holtteste mellett virrasztott. Csapatából mindössze három fehér és hat néger maradt életben.

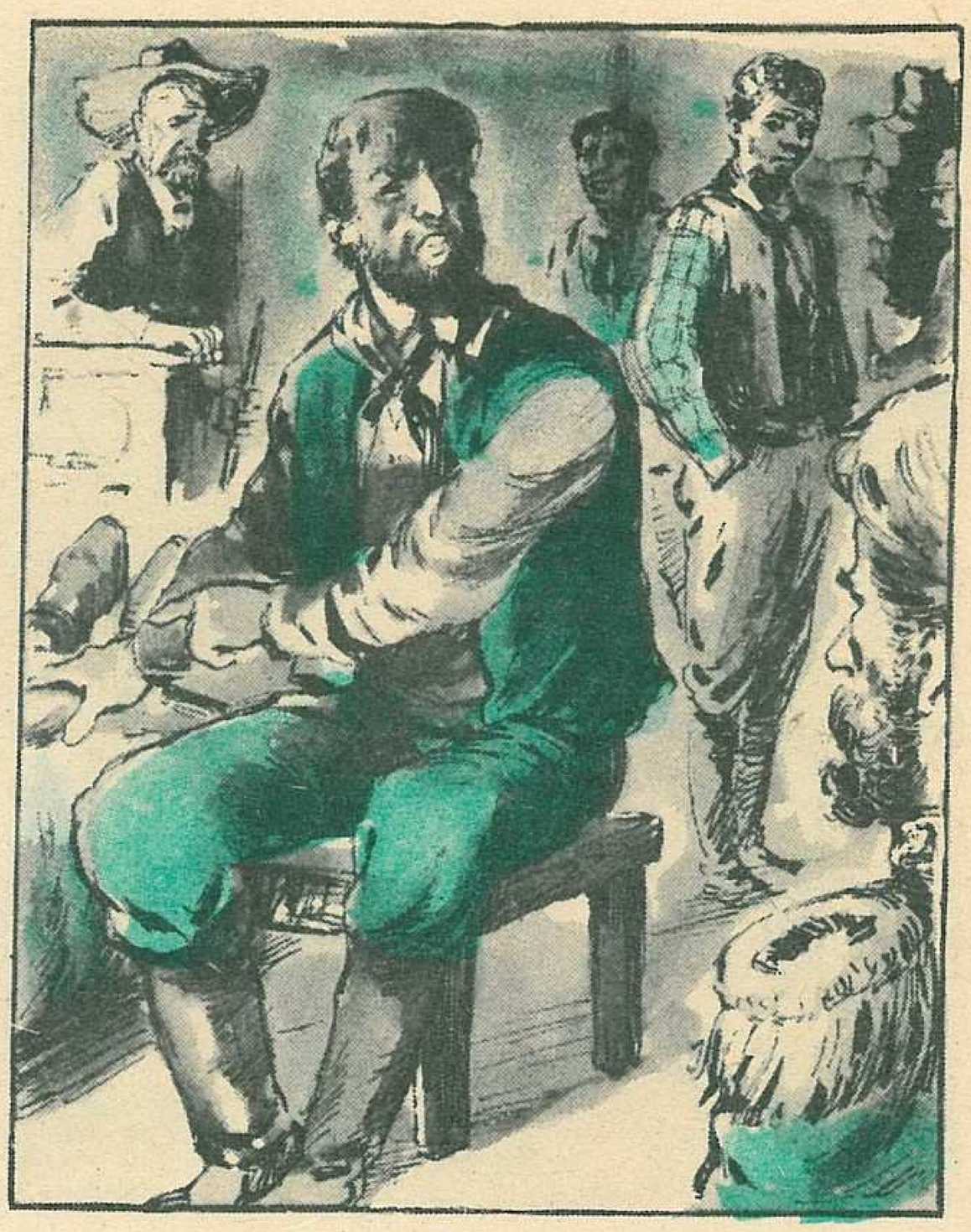

„Nem sajnálja két derék fiát?" kérdezte az ezredes, az egyik túsz. „Az én fiaim igaz ügyért haltak meg!" felelte John Brown.

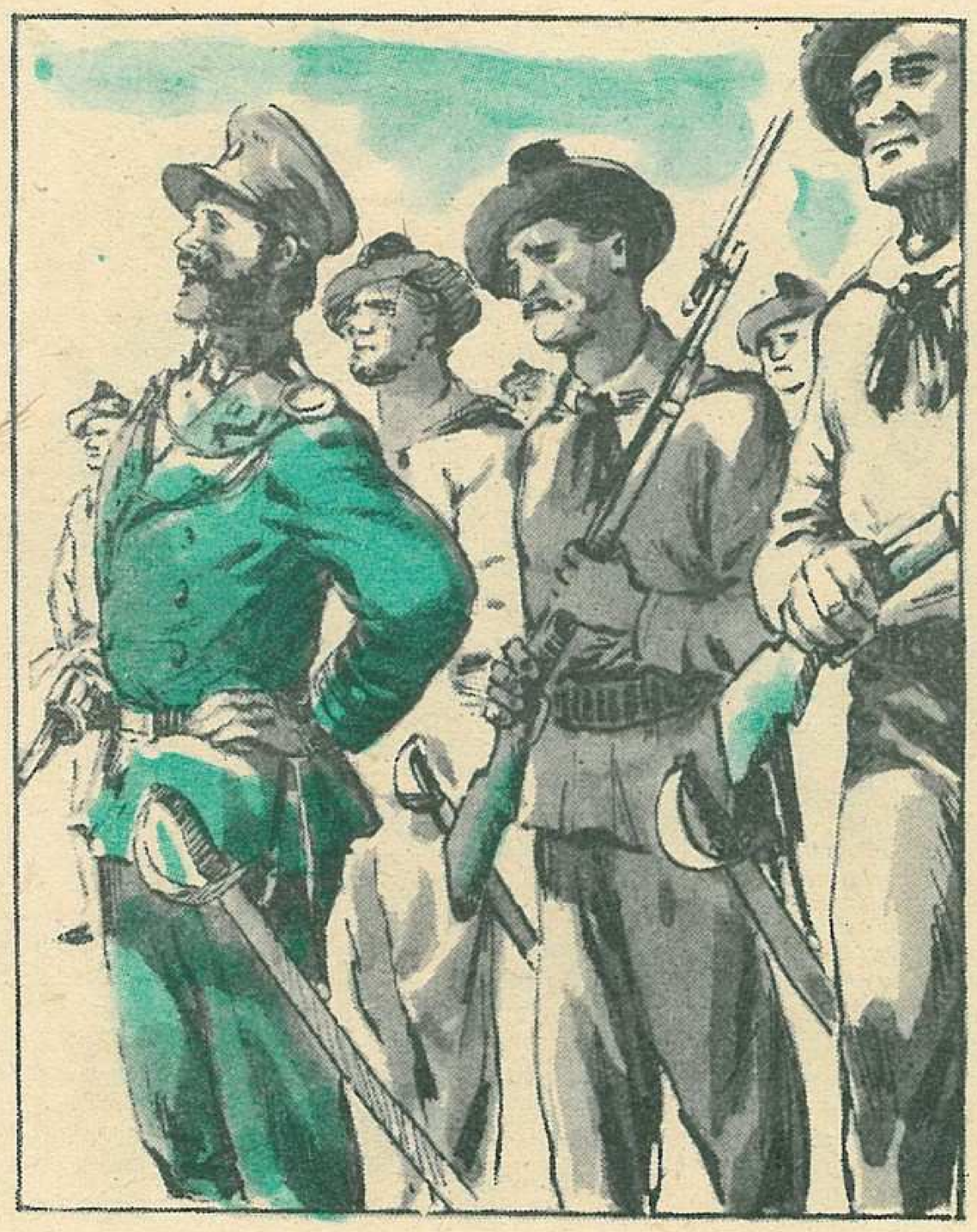

Lee ezredes tengerészei hajnalban felsorakoztak. Megadásra szólították fel John Brownt. Választ nem kaptak.

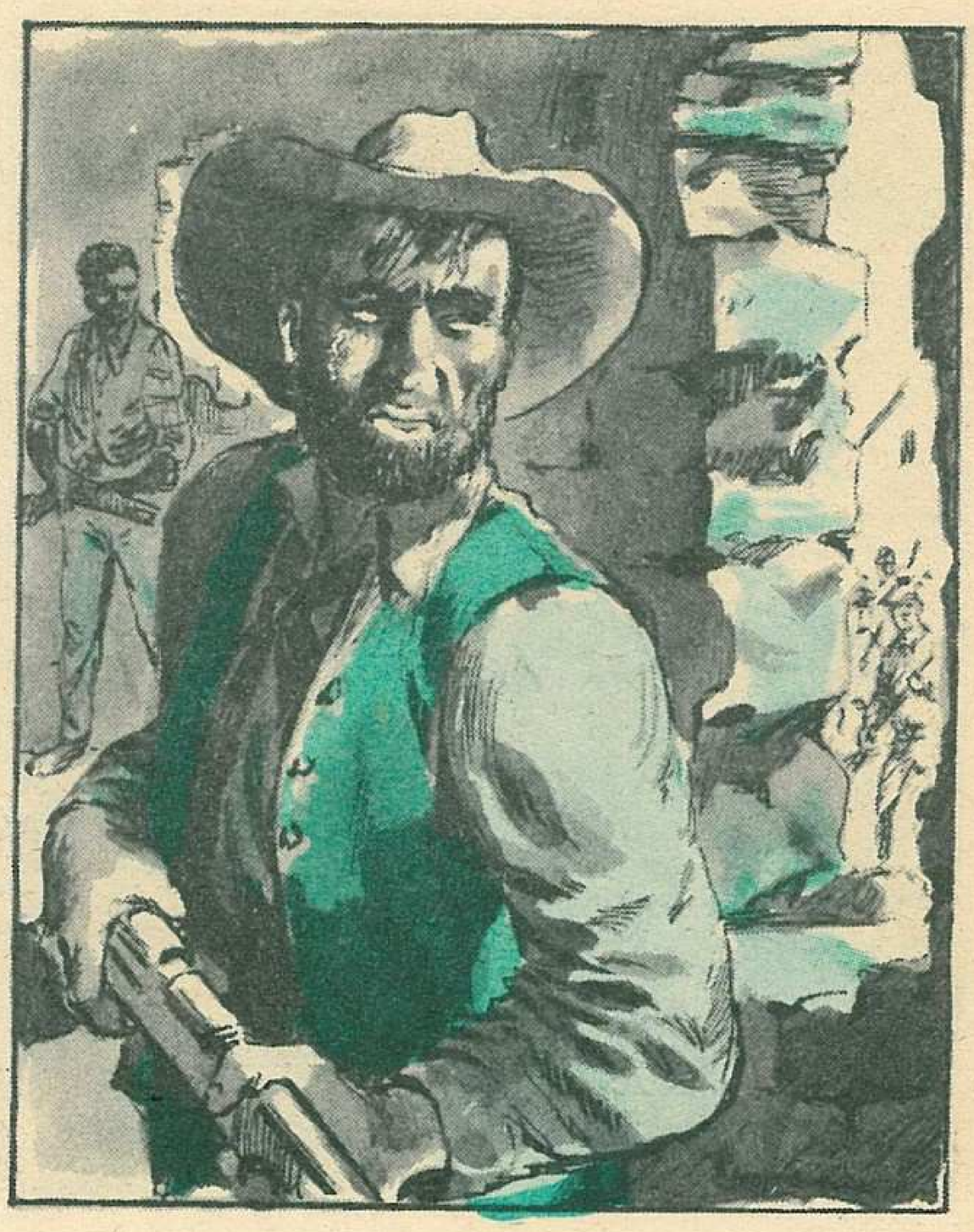

„Pszt! Azt hiszik, meghaltunk már és gyanútlanul közelednek. Csak akkor lőjetek, ha látjátok a szemük fehérjét!"

„Ez a mi válaszunk!" A kis csapat jól-irányzott sortüze valósággal utat vágott a tengerészek sorfalában.

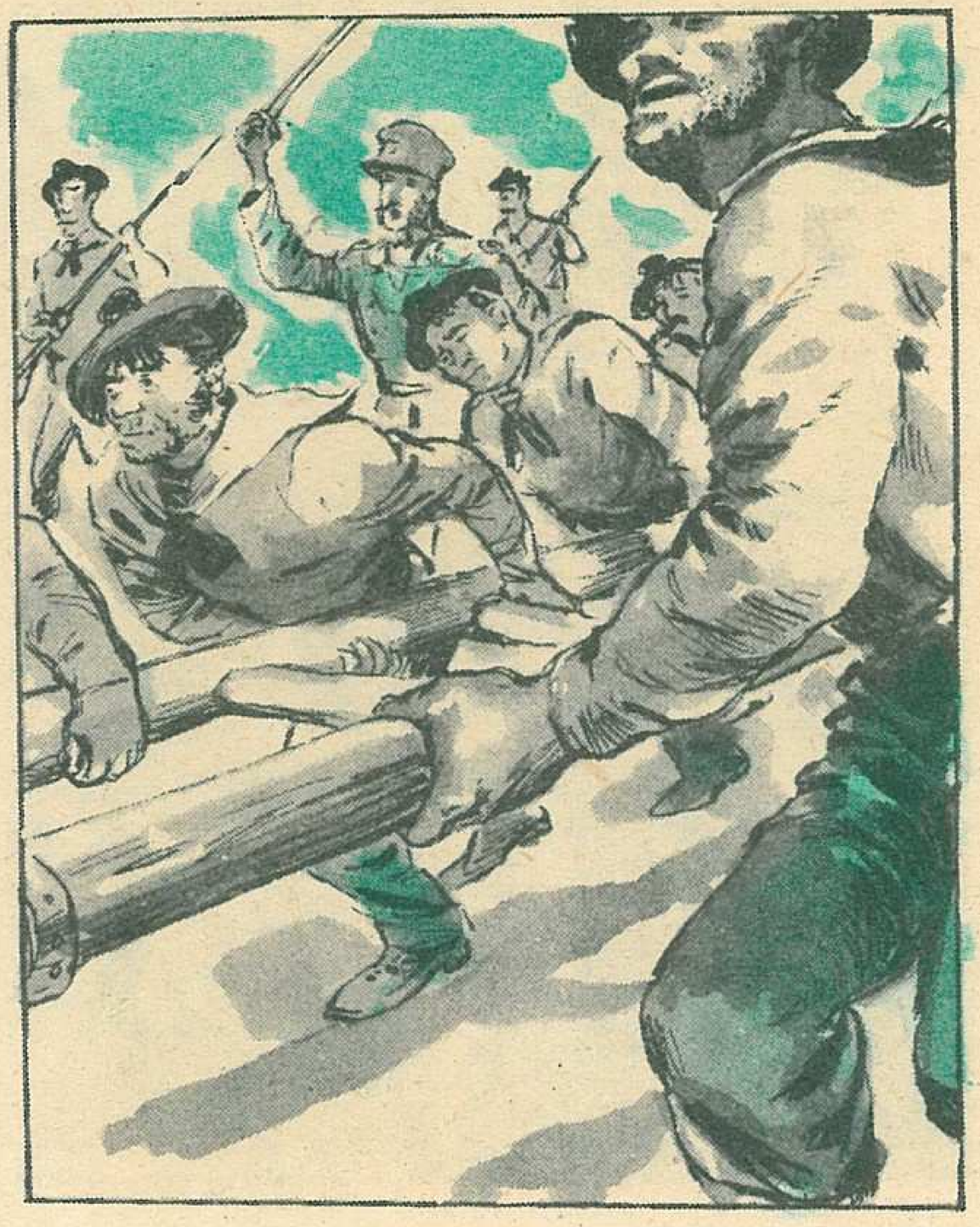

A tengerészek hatalmas létrát kerítettek és faltörő kosként a kapunak zúdították. Rohamra indultak.

A kapu betört, közelharc tombolt, az egyik tiszt kardjával John Brown arcába vágott, egy tengerész kétszer beledöfött a szuronyával.

A súlyosan sebesült John Brownt a charlestoni bíróság elé vezették. A tárgyalásról kirekesztették a közönséget.

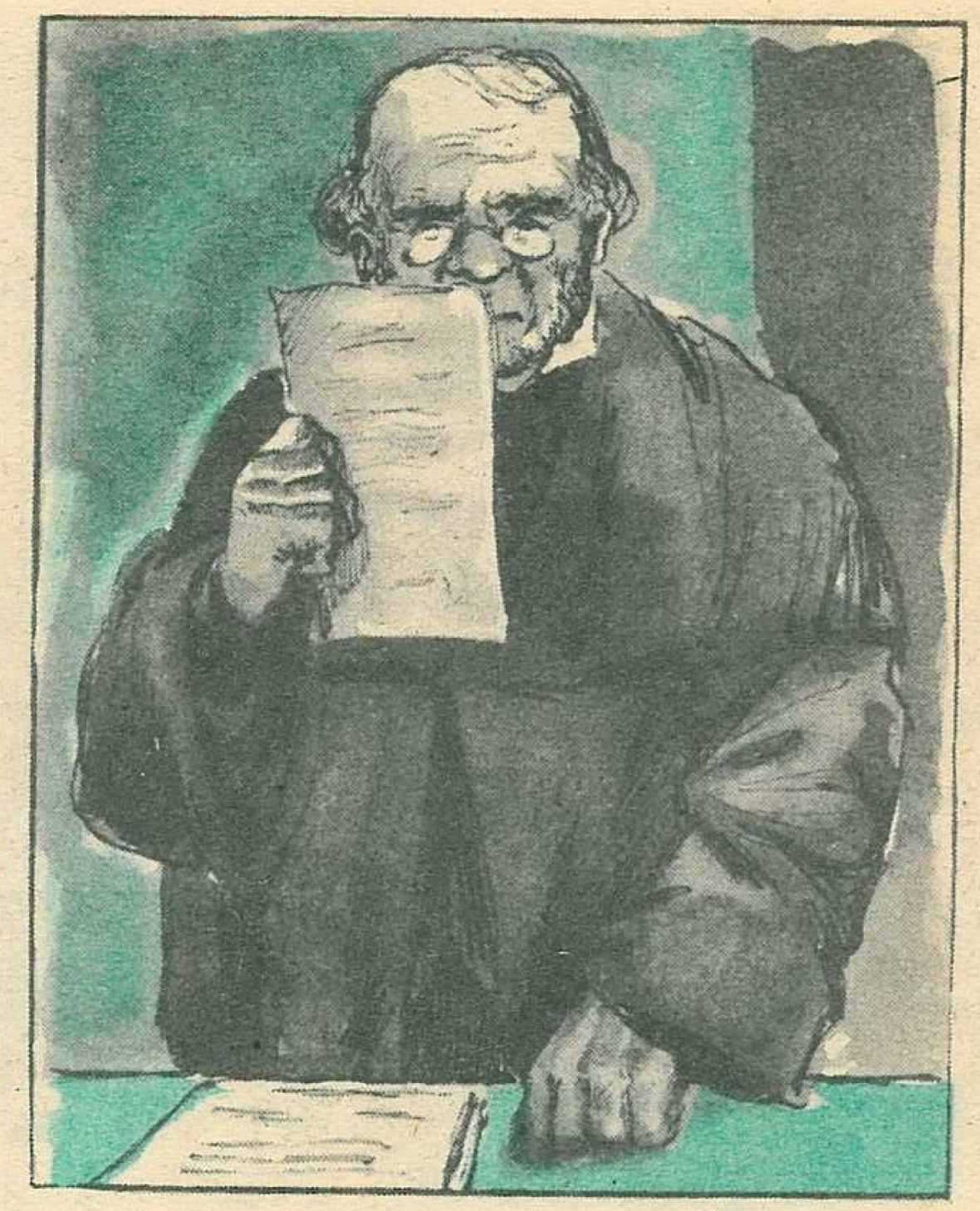

„John Brownt a bíróság a törvényes rend megdöntésére irányuló kísérletért kötél általi halálra ítéli!"

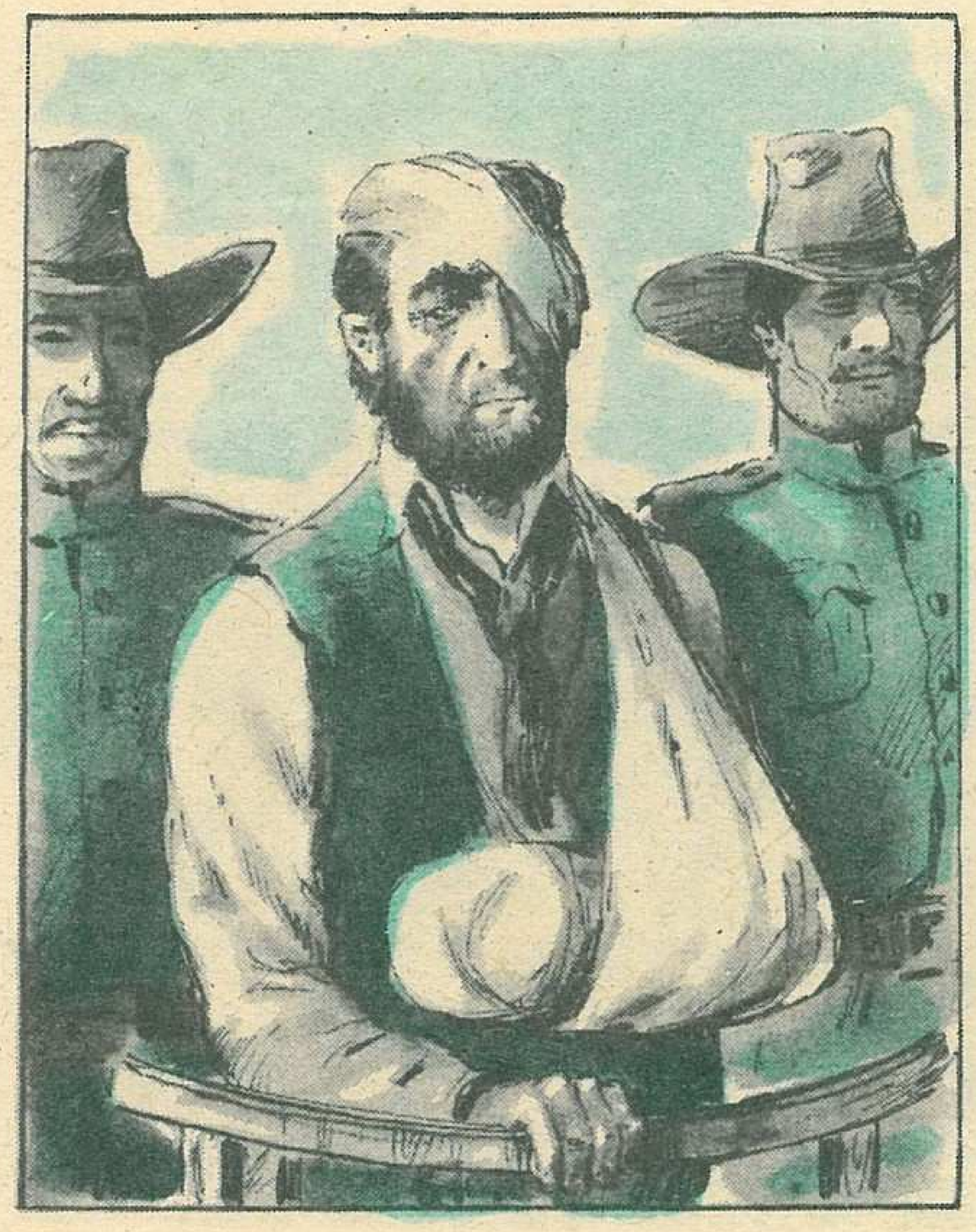

„Boldog vagyok, hogy életemet áldozhatom e nagy ügyért" szólt John Brown rendíthetetlen nyugalommal. Emelt fővel, bátran fogadta az ítéletet.

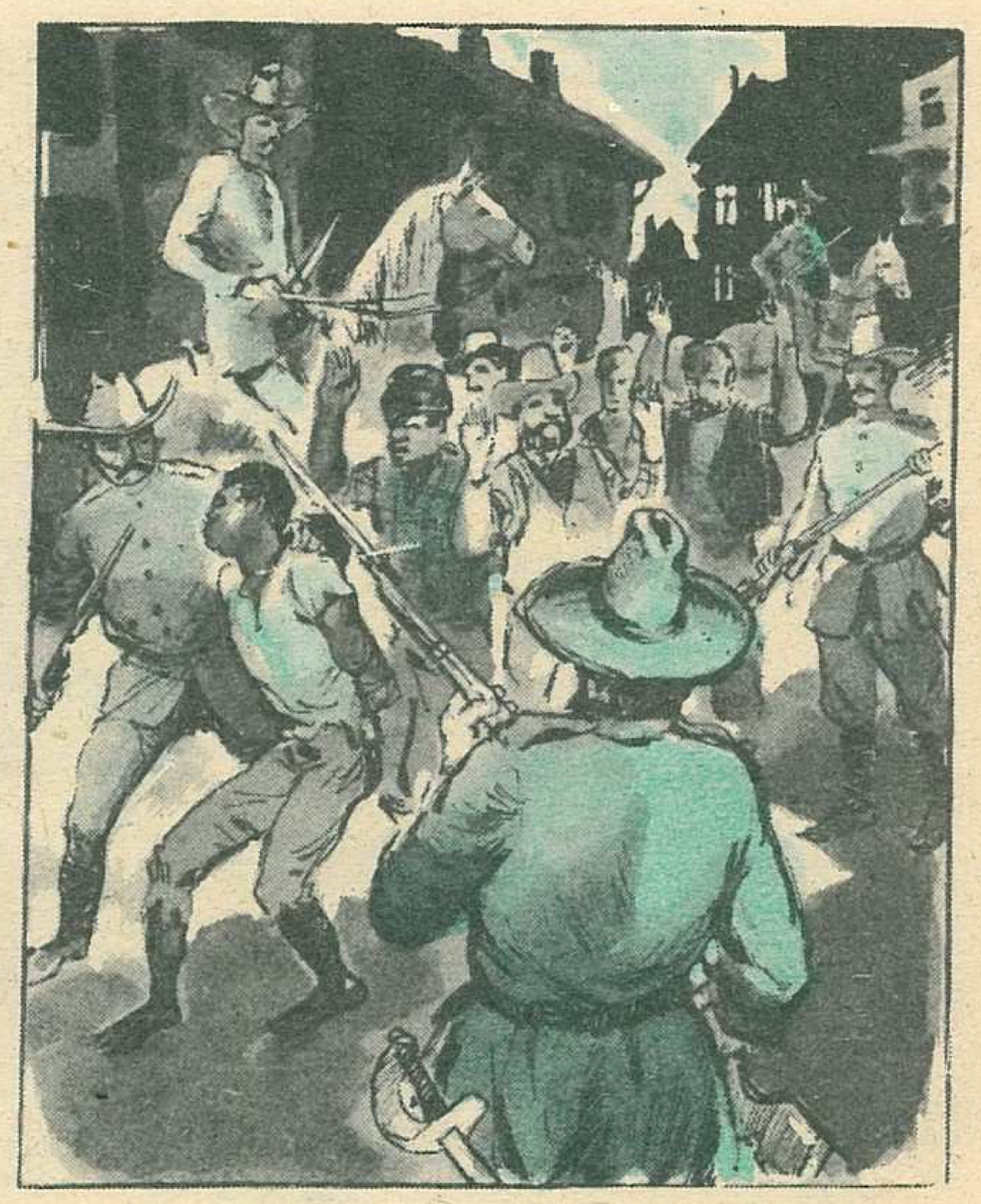

A kivégzés előtti éjjel puskalövésektől hangos a város. A katonaság többeket letartóztatott, akik ki akarták szabadítani John Brownt.

Eljött a gyászos nap. Háromezer katona cirkált az utcákon, a vesztőhelyhez vezető utakat ágyúkkal rakták meg. Az egész városban síri csend uralkodott.

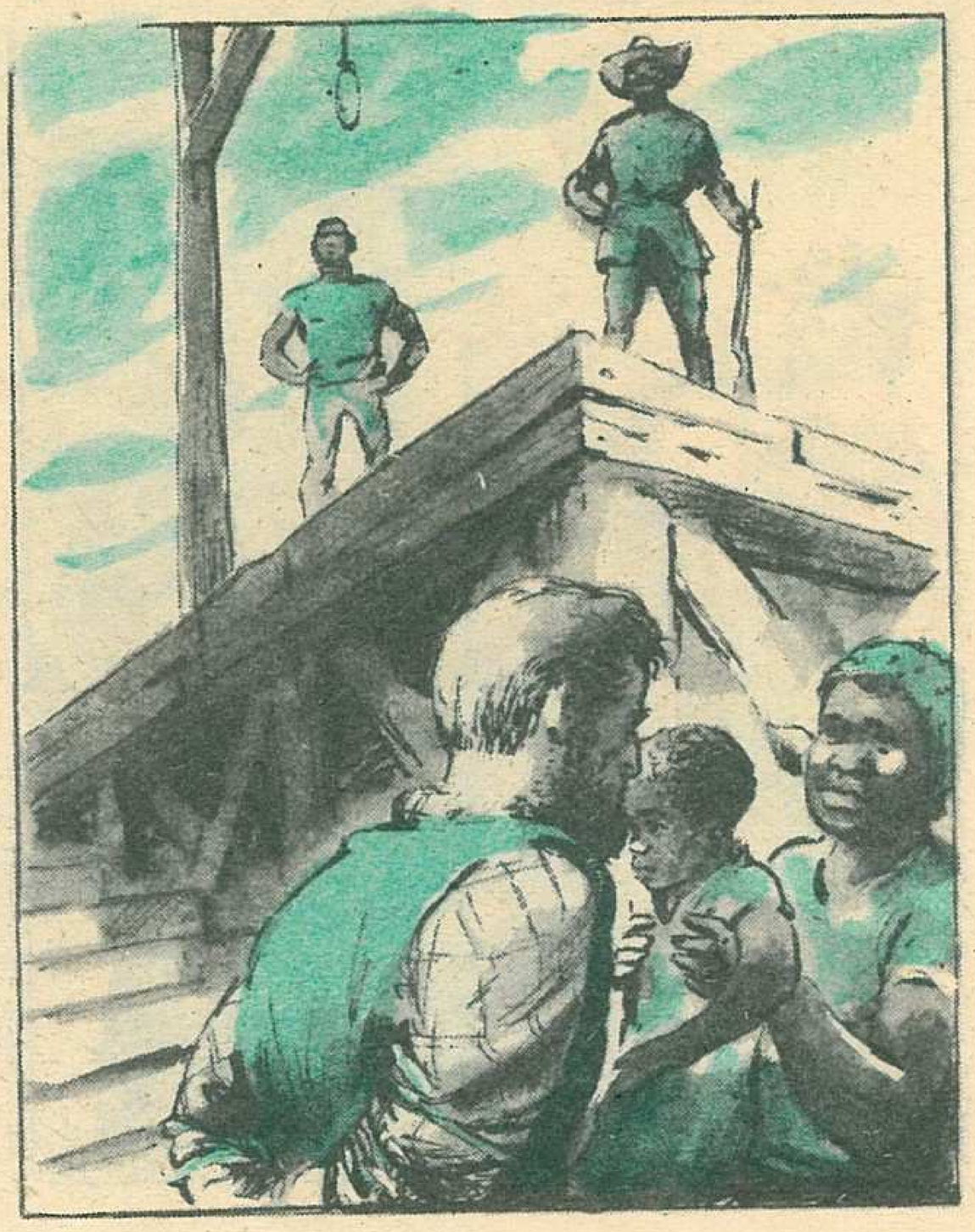

A bitófa előtt néger nő állt, karjában gyermekével. John Brown megcsókolta a gyermeket: „Sajnálom, hogy már semmit sem tehetek értetek!”

„Nézd meg jól, fiacskám, nézd meg ezt az arcot. Nézd meg és ne felejtsd el soha!” — kiáltotta a néger asszony.

Éjféltájt hazafiak kis csoportja lopózott a vesztőhelyre, levágták a holttestet és magukkal vitték John Brown szülőföldjére.

Az északi államokban nagy tömegek tiltakoztak a hős kivégzése ellen. Fogadalmat tettek: megbosszulják John Brown halálát.

Évekkel később eljött a bosszú ideje. Lee, a déliek tábornoka (az egykori ezredes) menekül a rabszolgaellenes északiak elől.

Az északiak oldalán egy századot John Brownról neveztek el. „John Brown század! Szuronyt szegezz! Utánam!" Egyik győztes csata a másik után...

„John Brown testét már a sírhant fedi, de a lelke köztünk jár!" Ezzel az énekkel indultak rohamra a rabszolgaságot elsöprő háború fehér és néger katonái...

SZ. 6. A kiadásért felel az Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója **Budapest 1956**
Szerkeszti: Gelléri A. Felelős szerkesztő: Rónaszegi M. Képszerkesztő: Bedő I. Műszaki vezető: Gortvai T.
50 000 példány, 1 (A/5) ív, MNOSZ 5601—54 Budapesti Szikra Nyomda. F. v.: Lengyel Lajos igazgató